

Bestuurskundige Berichten

Magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

Wim van Noort:

"Het Oranje-gevoel bij het voetbal heeft vrijwel niets te maken met liefde voor het koningshuis."

Cruyff Courts:

"Waar waren ze gebleven die oude trapveldjes, die pleintjes en openbare schoolplaatsen waar de jeugd uit de buurt lekker kan voetballen."

Thema: Voetbal!

Verslag Genève:

"We hadden afgesproken 's avonds de binnenstad van Genève onveilig te maken."

Zestien miljoen bondscoaches

Hoewel het nog een paar maanden duurt voordat de aftrap wordt gegeven voor het WK voetbal in Duitsland, begint de oranjekoorts in Nederland al aardig op te lopen. De eindeloze stroom met ludiek bedoelde oranje gadgets is al op gang gekomen, en heeft zelfs al tot een relletje geleid. De plastic oranje helm, modelletje Wehrmacht, viel niet in goede aarde, vooral niet bij onze oosterburen, die de verwerking van het nazi-verleden buitengewoon serieus nemen.

Voetbal houdt de gemoederen dus behoorlijk bezig. Wie herinnert zich niet het tumult dat ontstond na de dramatische wissel van Dick Advocaat in de wedstrijd tegen Tsjechië. Nederland stond op z'n achterste benen. Op dat moment spreken zestien miljoen bondscoaches. Wat dat betreft valt er een interessante link te leggen met de bestuurskundige praktijk: ook over het functioneren van het openbaar bestuur heeft iedereen een mening, en meent iedereen vooral ook te weten hoe het beter moet.

Reden genoeg voor een thema-nummer over deze tak van sport. In het thematisch katern van dit nummer van de *Bestuurskundige Berichten* een artikel van Wim van Noort over voetbal en sociale cohesie. Ruben Libgott gaat dieper in op de vraag of voetbalclubs mee moeten betalen aan de politie-inzet bij wedstrijden. Verder wordt in een interview met de Johan Cruyff-Foundation sport als middel tegen maatschappelijke problemen belicht.

Daarnaast staan er in deze BB tal van andere interessante artikelen. Naast de vaste rubrieken zoals 'B.I.L.-lid in Leiden', 'Geef de pen door' en de 'Bestuurspraat' een verslag van de korte buitenlandse reis naar Genève en het Bachelorcongres. Daarnaast een inhoudelijke bijdrage van Lysias Consulting Group en verslagen over andere B.I.L.-activiteiten van de afgelopen maanden, zoals de lezing van Wouter Bos, die hij gaf in het kader van zijn universiteitstour.

Veel leesplezier!

Marieke Vennevertloo

Waarde leden,

'Voetbal is simpel. Het is echter moeilijk om simpel te voetballen,' zo sprak ooit de beste voetballer in de geschiedenis van ons land: Johan Cruyff. Hiermee is de kloof tussen voetbal en bestuurskunde die misschien op het eerste gezicht zo groot lijkt gedicht. Bestuurskunde lijkt immers ook makkelijk, maar is bij nadere beschouwing vaak erg lastig simpel te maken. Voetbal vindt de rest van het bestuur erg ingewikkeld. Wat buitenspel is blijft namelijk erg moeilijk te begrijpen. Simpel of niet, voor bestuurskunde en voetbal is een grote inspanning een vereiste.

Een themanummer van de BB over voetbal, dat doet ons deugd. Als de twee voetballende bestuursleden hebben wij de eer om dit één-tweetje in te koppen, ook al heeft het bestuursjaar er voor gezorgd dat we niet altijd meer op het door ons geliefde veld kunnen staan. De keren dat wij nog wel kunnen spelen zorgen dan ook voor de nodige ontspanning en afleiding.

Met het naderende WK deze zomer is voetbal een hot item, maar voor veel mensen is dat überhaupt wel zo. Altijd weer reden voor een feestje en om samen te komen met vrienden. In een bestuursjaar tijd voor wat ontspanning op het veld. Al de agressie eruit trappen. Voetbal is een goed vermaak voor het volk, een beetje zoals brood en spelen. Daarnaast dient voetbal meerdere grotere maatschappelijk doelen. Integratie van verschillende culturen is daar een voorbeeld van, want voetbal verbreedert. Daarnaast is voetbal een manier om je sociaal te ontplooiën. Dit alles nog los gezien van het feit dat er tegenwoordig miljoenen om gaan in het professionele voetbal en de merchandising.

We zijn nu een half jaar onderweg en we hebben het erg naar ons zin. De komende tijd zullen er nog veel leuke activiteiten op het programma komen te staan evenals kritische evaluaties en andere onderwijszaken.

Jesse de Kievit, Commissaris Activiteiten

4 - Wim van Noort:

“Voetbal is zonder twijfel in Europa en Zuid-Amerika één van de belangrijkste vormen van actieve en passieve vrijetijdsbesteding. Zeker ten tijde van de Europese en wereldkampioenschappen voor landenteams lopen de emoties hoog op.”

9 - Politie-inzet bij wedstrijd-

Elk jaar is het weer zo ver: een ‘stoelendans’ tussen Ajax, PSV, Feyenoord -en sinds enige tijd ook AZ- om de hoogste plaatsen in de Eredivisie. Tijd voor een nieuwe opzet van ‘s lands meest prestigieuze voetbalcompetitie, vond de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond en sloot daarom samen met alle Eredivisieclubs (op PSV na) in september 2004 een akkoord over een vernieuwde

15 - B.I.L.-lid in Leiden:

Ik wilde heel veel verschillende dingen. Ik wilde psychologie, economie, iets sociaals, rechten... Toen ben ik op aanraden van de decaan weg gaan strepen wat ik niet wilde. Ik zag toen bestuurskunde staan, en dat kende ik helemaal niet. Deze studie bleek eigenlijk alle elementen te hebben waarnaar ik op zoek was.

28 - Stage: Washington

Van september 2005 tot februari 2006 heb ik stage gelopen bij het Press and Public Diplomacy section van de delegatie van de Europese Commissie in Washington D.C. Deze delegatie symboliseert de Amerikaanse steun voor Europese integratie. Nu functioneert de delegatie als een ambassade en vertegenwoordigt zij de Europese Commissie in al haar handelingen met de Amerikaanse overheid.

BESTUURSKUNDIGE BERICHTEN

- 1 Redactioneel
- 2 Bestuurspraak: Roos & Jesse
- 3 Inhoudsopgave

THEMA - VOETBAL

- 4 Wim van Noort: Voetbal en sociale cohesie
- 6 De Johan Cruyff Foundation en haar strijdplan tegen maatschappelijke problemen
- 9 Spelen met veiligheid: het meebetalen van voetbalclubs aan politie-

VERENIGING

- 13 Columnn. Leander west
- 14 Kiekjespagina
- 15 B.I.L.-lid in Leiden
- 16 Verslag Korte Reis naar Genève
- 18 Fotoreportage: Bestuurskunde Tweedaagse
- 19 LCB: Utrecht 10 & 11 mei
- 20 Gastcollege Wouter Bos
- 21 Agenda/Prikbord
- 22 Inhoudelijke bijdrage Lysias

STUDIE

- 24 Even kennismaken: de B.E.L.
- 25 Verslag Bachelor Congres
- 28 Stageverslag: Delegatie van de Europese Commissie in Washington
- 30 Geef de pen door: Frank Häge
- 32 Colofon

Voetbal en sociale cohesie

door Wim van Noort

Voetbal is zonder twijfel in Europa en Zuid-Amerika één van de belangrijkste vormen van actieve en passieve vrijetijdsbesteding. Zeker ten tijde van de Europese en wereldkampioenschappen voor landenteams lopen de emoties hoog op. Toen de Nederlandse bondscoach Dick Advocaat bij één van de wedstrijden van het laatste Europese kampioenschap, tegen Tsjechië, tot een ongelukkige wissel besloot (Arjen Robben moest plaatsmaken voor Paul Bosvelt), brak er in Nederland een waar volksgerucht uit, waar zelfs premier Balkenende nog aan te pas moest komen om de gemoederen tot bedaren te brengen. Maar ook het amateurvoetbal is van grote betekenis voor de Nederlandse samenleving. De sportbond voor het voetbal, de KNVB, is nog steeds verreweg de grootste sportbond met meer dan een miljoen leden en het amateurvoetbal is één van de grootste sectoren in het vrijwilligerswerk.

Het is dan ook vreemd dat er in de sociale wetenschappen nauwelijks aandacht is voor sport in het algemeen en voetbal in het bijzonder. Gelukkig is er wel sinds 2002 in Den Bosch een centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek, het W.J.H. Mulierinstituut, zo genoemd naar de belangrijkste pionier van de Nederlandse sportbeoefening (www.mulierinstituut.nl).

In dit stukje wil ik het belang van voetbal voor de samenleving en het openbaar bestuur illustreren aan de hand van één van de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken, sociale cohesie.

Voetbal en sociale cohesie: het Oranje-gevoel en wij- en zij-gevoelens

Als het Nederlands elftal zich plaatst voor de Europese of wereldkampioenschappen voetbal, breekt er terstond Oranje-koorts uit. In vele straten wemelt het van de oranje vlaggetjes, oranje uitgedoste huizen en oranje geklede, vaak meer of minder aangeschoten supporters. Er waren al eerder uitbarstingen van Oranje-enthousiasme (onder andere bij de wereldkampioenschappen voetbal in 1934 in Italië en in 1974 in West-Duitsland), maar vanaf 1988 is het bij alle kampioenschappen voor landenteams raak. Het keerpunt was de halve finale van de Europese kampioenschappen in 1988 in Hamburg, toen Nederland aartsrivaal West-Duitsland versloeg en zich na afloop taferelen voordeden die daarvoor alleen uit Zuid-Europa en Zuid-Amerika bekend waren: rondtoeterende automobilisten en spontane volksfeesten.

De Oranje aankleding zien we vooral in volksbuurten (in Leiden bijvoorbeeld in Noord en de Zeeheldenbuurt). Dit zijn dezelfde buurten waar de bewoners met koninginnedag nauwelijks vlaggen, terwijl in de dorpen en wijken waar men op 30 april massaal de vlag uithangt, nauwelijks wat te merken is van opwinding over het Nederlands elftal. Dus het Oranje-gevoel bij het voetbal heeft vrijwel niets te maken

met liefde voor het koningshuis.

Het enthousiasme voor het Nederlands elftal draagt zorg voor een kortstondige en oppervlakkige bevordering van de sociale cohesie, maar de keerzijde ervan is uiteraard een

De wissel kwam Advocaat uiteindelijk duur te

grote rivaliteit met andere naties. Voor de Tweede Wereldoorlog was België de grote tegenstander (de 'rode duivels'; het stadion in Antwerpen waar België zijn interlands tegen Nederland speelde, had als bijnaam 'de hel van Deurne'), na de Tweede Wereldoorlog was dat de Bondsrepubliek Duitsland.

Als de sociale cohesie in een sociaal verband groot is, is de rivaliteit met andere sociale verbanden eveneens groot. Sterker nog: de leden van een sociaal verband ontlenen hun saamhorigheid en identiteit voor een groot deel aan die rivaliteit (wij- en zij-gevoelens). In het amateurvoetbal zien we dan ook vanouds grote spanningen

tussen clubs uit naburige dorpen (bijvoorbeeld het Katwijkse Quick Boys tegenover Rijnsburgse Boys) of uit verschillende delen van één dorp (bijvoorbeeld IJsselmeer-vogels versus Spakenburg). De laatste jaren treffen we die rivaliteit vooral

---

“Supporters zijn hondstrouw aan hun club en sommigen brengen die clubliefde vooral tot uitdrukking in haat tegen de rivalen.”

---

aan tussen supporters van betaald voetbal clubs, met als bekendste voorbeeld de zeer vijandige relatie tussen Feyenoord-supporters ('kackerlakken') en Ajax-supporters ('joden'). De spelers zelf hebben dit soort problemen niet; zo speelde Ronald Koeman bij Ajax, Feyenoord en PSV. Maar supporters zijn hondstrouw

aan hun club en sommigen brengen die clubliefde vooral tot uitdrukking in haat tegen de rivalen.

Voetbal en sociale cohesie: erosie van het vrijwilligerswerk

De sport in het algemeen en het voetbal in het bijzonder dragen ook bij tot sociale cohesie dankzij het grote aantal vrijwilligers. Jongeren leren met elkaar samenspelen en blijven van de straat, vrijwilligers ontwikkelen allerlei vaardigheden die in de maatschappij van groot belang zijn, zoals besturen en bemiddelen.

“Jongeren leren met elkaar samenspelen en blijven van de straat, vrijwilligers ontwikkelen allerlei vaardigheden die in de maatschappij van groot belang zijn, zoals besturen en bemiddelen.”

Die functie van het voetbal staat echter onder grote druk, door toename van vandalisme en wangedrag maar bovenal door het oprukkend consumentisme. De leden van voetbalclubs beschouwen zich in toenemende mate als consumenten die menen dat zij door de betaling van contributie aan hun verplichtingen voldaan hebben. Het kost clubs dan ook steeds meer moeite voldoende vrijwilligers te krijgen.

De problemen zijn het grootst in de steden in het westen des lands. Veel clubs slagen er nauwelijks in elftallen van junioren op de been te brengen. Door de toenemende etnische spanningen zijn de problemen hier extra groot. Bij de Leidse voetbalvereniging Roodenburg weigeren de allochtone spelers van het eerste en de autochtone voetballen van het tweede elftal met elkaar samen te spelen. Als de huidige ontwikkelingen zich doorzetten, zullen op den duur alleen de als ‘netjes’ bekend staande clubs zich kunnen handhaven, zoals ASC in Oegstgeest en de koninklijke HFC in Haarlem. In dorpen, waar de sociale cohesie veelal groter is, weten de clubs zich vooralsnog beter te handhaven.

Het voetbalbolwerk staat onder druk. Nu bekommert de regering zich om de sociale cohesie en zegt zij grote waarde toe te kennen aan de ‘civil society’, dus men zou verwachten dat het openbaar bestuur zich druk maakt om de problemen in het amateurvoetbal. Dat is echter nauwelijks het geval. Het overheidsbeleid inzake het amateurvoetbal komt neer op een combinatie van bestrijding van drankgebruik en roken in kantines, verplaatsing van sportvelden naar de rand van de stad (waardoor de binding van clubs aan bepaalde wijken verzwakt), stimulering van fusie van zwakke clubs (vanuit de misplaatste veronderstelling dat het samengaan van zwakke clubs één sterke club oplevert) en het, zonder veel resultaat, geld pompen in ‘multi-etnische’ clubs.

Nu is het probleem dat de opmars van het consumentisme nauwelijks tegen te houden is. Wel heeft de rijksoverheid de afgelopen vijftientig jaar dit consumentisme gestimuleerd door de burger consequent aan te spreken en te behandelen als calculerende burger. In het dominante mensbeeld van de regering (en in toenemende mate van lagere

overheden) ziet men de burger als een consument en dan moet men natuurlijk ook niet verbaasd zijn als burgers zich zo gedragen. Ook de voortdurende benadrukking van het belang van betaalde arbeid en de druk op ouderen om langer door te werken, zetten het vrijwilligerswerk onder druk. Men kan zich echter afvragen of veel betaald werk (denk aan de vele ‘communicatiedeskundigen’ en andere praatjesmakers, de steeds talrijker managers en de grote aantallen ‘consultants’) wel zinvoller is dan wat vrijwilligers doen. Oud-politici zeggen vaak zich nog nuttig te willen maken voor de maatschappij. Vreemd genoeg kiezen ze dan bijna altijd voor commissariaten in het bedrijfsleven en zelden voor vrijwilligerswerk in bijvoorbeeld verpleeghuizen of sportverenigingen. Als (oud-)politici zo duidelijk uitstralen wat ze belangrijk vinden, namelijk geld, macht en status, kan men burgers er

moeilijk op aanspreken dat ze zo weinig vrijwilligerswerk doen.

Dr. W.J. van Noort is als universitair docent verbonden aan het departement Bestuurskunde.

Literatuurtips

- De *Rapportage Sport 2003* van het Sociaal en Cultureel Planbureau in samenwerking met het Mulier Instituut geeft een zeer uitvoerig overzicht van allerlei ontwikkelingen in en om de sport.

- Een in 2004 verschenen en zeer boeiend boek is gewijd aan de wereldkampioenschappen voetbal van 1974: *1974: wij waren de besten*, van de hand van Auke Kok.

- Zelf heb ik de problemen in het amateurvoetbal besproken in het artikel *Organisatieproblemen in het amateurvoetbal*, dat verschenen is in de *Sociologische Gids* van 2003.

- Ten slotte wil ik de aandacht vestigen op een in 2005 door een student bestuurskunde (Sjoerd Keukens) geschreven scriptie: *De vereniging onder druk*.

“In dorpen, waar de sociale cohesie veelal groter is, weten de clubs zich vooralsnog beter te handhaven.”

De Johan Cruyff Foundation en haar strijdplan tegen maatschappelijke problemen

door Tom Dijkhuizen

Wanneer je in het buitenland een gesprek over voetbal begint, zal je buitenlandse gesprekspartner vaak komen met de welbekende naam van Johan Cruyff. Zijn naam lijkt voor eeuwig verbonden te zijn met het Nederlandse voetbal. Maar de kans is groot dat zijn naam in de toekomst steeds meer genoemd zal worden vanwege de door hem opgerichte stichting die op maatschappelijk niveau belangrijke problemen aanpakt.

De Johan Cruyff Foundation bestaat al enige tijd, maar komt steeds meer in het nieuws sinds ze in 2003 het eerste Cruyff Court aanlegde. Zij lijken de rol van de gemeente te hebben overgenomen op het gebied van integratie in de wijk.

Het werd dus hoog tijd om iets meer te weten te komen over deze stichting. Zodoende toog ik vrijdag 3 maart naar het Olympisch Stadion te Amsterdam om aldaar de directrice van de Johan Cruyff Foundation, mevrouw Carole Thate, wat vragen te stellen over de dagelijkse gang van zaken bij de stichting.

“Er speelden twee belangrijke redenen bij de oprichting van de Johan Cruyff Foundation. Allereerst Johans betrokkenheid bij gehandicapte kinderen. De tweede reden was het beschermen van Johans naam. In het verleden is het

wel eens voorgekomen dat hij meewerkte aan een goed doel waar zaken niet helemaal goed geregeld waren. Als je bekend bent, wijzen de vingers niet snel jouw richting op. Dat wilde Johan niet meer, maar hij wilde wel wat teruggeven aan de maatschappij. Dus startte hij zijn eigen stichting die te maken had met zijn eigen voorliefdes: sport en jeugd met een beperking.”

Mevrouw Carole Thate is bij de lezers misschien beter bekend als hockey-international en dan zou je je toch wel kunnen afvragen hoe ze dan terecht gekomen is bij een stichting die toch wel voor een groot gedeelte verbonden

is met voetbal. ‘Ik hoorde in 1999 van de Foundation die toen een samenwerking was aangegaan met de Sponsor Loterij en Terre des Hommes. Er was alleen een bestuur en een statuut, maar de dagelijkse gang van zaken waren nog niet ingevuld. Ik heb toen uit interesse gebeld naar de stichting en voor ik het wist, was ik aangesteld. Ik ben opgeleid tot kinderpsychologe en dat gecombineerd met zijn sportieve verleden is het allemaal toch niet zo onlogisch dat ik terecht ben gekomen bij een stichting die het stimuleren van de ontwikkeling van het kind door middel van sport als doel heeft.’

De Johan Cruyff Foundation komt de laatste tijd vooral in het nieuws vanwege het aanleggen van Cruyff Courts om de jeugd in dichtbevolkte wijken weer de mogelijkheid te geven om lekker te sporten vlakbij huis, maar van origine was de stichting niet gericht op deze groep. ‘Vanaf het begin hebben ons met name gericht op kinderen met een beperking. De stichting wilde door middel van sportactiviteiten deze kinderen uit hun isolement halen en zodoende serieus laten deelnemen aan de maatschappij. Door de aanleg van de Cruyff Courts is de stichting zich ook gaan richten op kinderen in omgevingen waar sport minder vanzelfsprekend is’.

Wat de stichting zo speciaal maakt in mijn optiek is echter de manier van werken. In principe werkt de stichting op zo’n manier dat ze zelf nooit een geheel project zal opzetten en begeleiden, maar zorgt ze eerder voor de prikkel bij bestaande partijen of probeert ze verschillende organisaties bij elkaar te brengen om een bepaald idee te kunnen realiseren. ‘Wij zijn altijd onderdeel van een team’.

Vooral deze manier van werken is voor ons bestuurskundigen heel interessant. Het geheel en de plaats van de stichting in de strijd tegen maatschappelijke problemen komt allemaal goed naar voren bij de Cruyff Courts. ‘In het hoofd van Johan Cruyff broeide het al lager. Ook het team van de Foundation liep rond met ideeën om het straatvoetbal nieuwe leven in de te blazen. Want waar waren ze gebleven die oude trapveldjes, die pleintjes en openbare schoolplaatsen waar de jeugd uit de buurt lekker kan

“Door de aanleg van de Cruyff Courts is de stichting zich ook gaan richten op kinderen in omgevingen waar sport minder vanzelfsprekend is.”

voetballen. Bij het afscheid van Aron Winter werden alle goede ideeën omgezet in concrete plannen. Winter wilde graag een bijdrage leveren aan de Foundation. Zo ontstond het plan voor een Cruyff Court met de naam van Aron Winter in Lelystad.’

Met het project Cruyff Courts heeft de Foundation als doel sport voor jongeren met en zonder handicap te stimuleren op een locatie midden in een dichtbevolkte wijk in voornamelijk grote steden.

‘In samenwerking met de KNVB is de stichting Cruyff Courts KNVB Velden (CCKV) ontstaan. Deze stichting gaat zich inzetten om de komende drie jaar circa 100 Cruyff Courts in Nederland aan te leggen. In de eerste fase zullen alle 34 gemeenten met een Betaald Voetbal Organisatie (BVO) benaderd worden om een aanvraag in te dienen voor de realisatie van zo’n veldje. In fase twee kunnen ook andere gemeenten een aanvraag indienen.’

Hier komt dus het organisatorische proces naar voren. Het is de stichting die zorgt voor een prikkel bij de gemeente. ‘De CCKV biedt iedere gemeente het concept Cruyff Courts KNVB Velden aan met een vastgesteld budget. De gemeente dient dat als bijdrage het restant van het budget voor haar rekening te nemen alsmede de locatie ter beschikking te stellen.’ Om voor het genoemde budget in aanmerking te komen, kan de gemeente een aanvraagprocedure starten en loopt met een stappenplan af wat moet leiden tot de

“Dit project heeft al doel om net name in dichtbevolkte wijken via de sport, en het aanbieden van activiteiten, de integratie tussen de dichtbevolkte lokale, etnische en overige groeperingen te bevorderen.”

geschikte locatie en commitment over de implementatiefase. ‘Een aanvraag kan alleen gedaan worden door een gemeente met daaraan gekoppeld een intentieverklaring dat ook de lokale BVO/voetbal(sport)vereniging zich zal gaan inzetten. Daarnaast zal de CCKV handvatten aanreiken voor de trainer/coach, docent, sportbuurtwerker die het aanbod op het veldje dient te verzorgen.

Hier komt dus duidelijk naar voren dat de stichting de gemeente prikkelt om ook samen te gaan werken met instituties van de civil society. Het is de gemeente die samen met de lokale bevolking, sportverenigingen en onderwijsinstanties moet zorgen voor de continuïteit van activiteiten op het veldje. Wanneer ze niet aan deze verplichting kan voldoen, heeft het geen recht op een Cruyff Court. ‘De CCKV probeert het veldje ook op zo’n wijze uit te zetten dat het de gehele BOS-driehoek beslaat. Op die manier worden Buurt-Onderwijs-Sport, gecombineerd en kennis van verschillende kanten ingebracht.’

Wanneer de aanvraagprocedure doorlopen is en het veldje is aangelegd, lijkt het belangrijkste gedeelte gerealiseerd te zijn. ‘Door het veld in dichtbevolkte wijken aan te leggen moet de bereikbaarheid van voetbal voor kinderen een extra impuls krijgen door dicht bij huis de mogelijkheid tot voetbal te bieden’. De kinderen en jongeren van 5 tot 23 hebben een plaats waar ze weer lekker kunnen sporten en men hoopt dat de veldjes ‘als brugfunctie tussen het ongeorganiseerde straatvoetbal en het georganiseerde verenigingsvoetbal zal dienen.’

Maar de doelen van de veldjes gaan verder dan het stimuleren van de jeugd tot bewegen. ‘Dit project heeft al doel om net name in dichtbevolkte wijken via de sport, en het aanbieden van activiteiten, de integratie tussen de dichtbevolkte lokale, etnische en overige groeperingen te bevorderen’.

Maar naast de integratie worden de activiteiten ook aangepakt om het met de deelnemers over bepaalde thema’s te hebben, zoals gezondheid, betrokkenheid en verantwoordelijkheid te hebben. Daarom is ook uitgegaan van bovenstaande doelgroep: in deze leeftijdsperiode ‘ontwikkelt zich het besef voor normen en waarden en kan door deelname aan de activiteiten deze ontwikkeling verder worden gestimuleerd.’

Uiteindelijk blijft het belangrijkste dat de Cruyff Courts gebruikt blijven en dat de verschillende instanties gezamenlijk zorgen voor voldoende activiteiten binnen een wijk. Op die manier kan men zorgen voor een deelname van alle

INSCHRIJVEN VANAF 28 FEBRUARI

www.lcb.nl

In Europa

'de Haagse strijd voor Brusselse legitimiteit'

Landelijk Congres der Bestuurskunde 2006

lezingen

Atzo Nicolai - Tannelie Blom - Frans Andriessen

workshops

met bijdragen van Europarlementarissen - Tweede Kamercleden
Wetenschappers - Professionals

masterclasses

Ministerie van Buitenlandse Zaken - Erasmus Academie -
Clingendael - Cappellini - Twynstra Gudde

forumdiscussie

Atzo Nicolai

Staatssecretaris voor Europese Zaken

Tannelie Blom

Hoogleraar European Studies

Frans Andriessen

oud-Eurocommissaris

dagvoorzitter: **Bob van den Bos**

oud-Europarlementarier en

oud-Tweede Kamertlid

10 mei 2006

Jaarbeurs Utrecht

11 mei 2006

Auberge Het Oude Tolhuys

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

PM
het orgaan van de overheid

SIRA
consulting

www.siraconsulting.nl

HEAVEN
Justicia Kunstenaars

Spelen met veiligheid: het meebetalen van voetbalclubs aan de politie-inzet bij wedstrijden

Dilemma tussen geld en maatschappijbescherming

door Ruben Libgott

Elk jaar is het weer zo ver: een 'stoelendans' tussen Ajax, PSV, Feyenoord -en sinds enige tijd ook AZ- om de hoogste plaatsen in de Eredivisie. Tijd voor een nieuwe opzet van 's lands meest prestigieuze voetbalcompetitie, vond de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) en sloot daarom samen met alle Eredivisie-clubs (op PSV na) in september 2004 een akkoord over een vernieuwde competitie (NRC Handelsblad, 2004). De nieuwe competitie, waarbij de clubs na het seizoen nog eens via zogeheten *play-offs* kunnen strijden om de felbegeerde *tickets* voor Europees voetbal, moet extra spanning geven en de kwaliteit van het Nederlandse voetbal verbeteren. Tevens betekent het nieuwe systeem ook meer te spelen wedstrijden en kan daarmee, zoals directeur Michael van Praag van de Eredivisie N.V. zegt: "leiden tot meer toeschouwers en extra inkomsten voor de clubs" (NRC Handelsblad, 2004). Maar meer voetbalwedstrijden vraagt volgens het Nederlands Politie Instituut ook om meer inzet van agenten vanwege het mogelijke bijkomende supportersgeweld (www.politie.nl, 2004). Dit leidde onder andere tot de discussie of Eredivisieclubs niet ook zelf zouden moeten (mee)betalen voor de inzet van politie bij wedstrijden.

"The reason why men enter into society is the preservation of their property; and the end why they choose and authorize a legislative is that there may be laws made and rules set as guards and fences to the properties of all the members of the society, to limit the power and moderate the dominion of every part and member of the society; for since it can never be supposed to be the will of the society that the legislative should have a power to destroy that which every one designs to secure by entering into society, and for which the people submitted themselves to legislators of their own making." (Locke, 1690, in: Cahn, 2005: 270-271)

Dit citaat van de Engelse filosoof John Locke uit zijn werk *'Second Treatise on Government'* illustreert wat men als één van de kerntaken kan toeschrijven aan de overheid: de bescherming en veiligheid van burgers en zo het in stand houden van de openbare orde.

De overheid is daarbij volgens Max Weber de enige actor die gelegitimeerd is om geweld te gebruiken in de maatschappij om haar beslissingen uit te kunnen voeren en kracht bij te zetten. Dit zogeheten geweldsmonopolie moet uiteraard met terughoudendheid worden toegepast en onderhevig zijn aan regels en procedures (Bovens e.a., 2001: 133).¹

Het is in deze dan ook niet vreemd te noemen wanneer een instantie als de politie van ons gezamenlijke belastinggeld, uit de algemene middelen, wordt betaald. Immers, de politie kan een collectief goed worden genoemd, omdat zij zorg draagt aan een veiliger omgeving voor ons allemaal: de politie houdt op straat een oogje in het zeil, zorgt voor handhaving van de regels en waakt over ons wanneer wij rustig liggen te slapen (Schöndorff, 2004).

Collectieve goederen kenmerken zich door hun non-rivaliteit

(het gebruik van een collectief goed door de één, gaat niet ten koste van het gebruik ervan door een ander) en non-exclusiviteit (niemand kan worden uitgesloten van het gebruik) (Koopmans e.a. 2005: 20).

De vraag blijft of er specifiek bij de politie-inzet bij voetbalwedstrijden eigenlijk wel sprake is van de politie als collectief goed.

Play-offs in de Nederlandse competitie: de bal aan het rollen gebracht

Het Nederlandse Politie Instituut was *not amused* toen ze de plannen vernam van de KNVB over de nieuwe competitie-opzet. Zij verwachtten namelijk dat er door het groter aantal te spelen wedstrijden, 10.000 tot 14.000 uur

extra politiemensen ingezet zouden moeten worden. Daarbij zou in de nieuwe situatie het wedstrijdschema door de KNVB anders dan normaal worden gepland. Zo moet er ook op dagen worden gespeeld, waarbij "de politiecapaciteit beperkt is door andere prioriteiten" (www.politie.nl, 2004). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om wedstrijden rondom nationale feestdagen als kerst, nieuwjaar en Koningsdag.

Met deze kritiek werd het balletje aan het rollen gebracht. En corporatistisch als we in Nederland zijn, vond er in maart 2005 een gesprek plaats

tussen de KNVB, de burgemeesters van steden met een Eredivisieclub en minister Remkes van Binnenlandse Zaken, die in deze hoedanigheid verantwoordelijk is voor de nationale veiligheid en zo ook de politie in zijn beleidsportefeuille heeft.

Doel van het overleg was om afspraken te maken over de nieuwe competitievorm. Er werd afgesproken dat de vernieuwde competitie mét *play-offs* tijdens het seizoen 2005/2006 zou worden uitgetoetst en dat men naar aanleiding van de ervaringen en resultaten (die op sportief gebied er even buitengelaten) zou bepalen of de competitie in deze opzet een vervolg mag krijgen. Tevens werden er extra afspraken gemaakt over het tegengaan van voetbalvandalisme door *hooligans*, met de bedoeling dat er in het vervolg minder politie-inzet nodig zal zijn bij voetbalwedstrijden (www.minbzk.nl, 2005).

Vorig jaar september gooide minister Remkes echter als *Ausputzer* een nieuw balletje op, dat werd aangenomen in de ministerraad. In zijn wetsvoorstel opperde de minister dat bij grote evenementen waarbij méér dan tweehonderd uur politie-inzet nodig is, de organisatie voor de helft de kosten zal moeten betalen. Deze regeling zou echter voorlopig alleen voor voetbalwedstrijden gelden, en niet voor bijvoorbeeld grote dance-evenementen (Trouw, 2005).²

“Elk nadeel heb z'n voordeel”: marktwerking tegen het voetbalvandalisme

Op zich is het voorstel om clubs mee te laten betalen aan de politie-inzet bij wedstrijden niet eens zo'n gek idee. Gaat het hier namelijk wat de politie betreft wel om een 'collectief goed' en zijn de wedstrijden met alle politie wel in het 'algemeen belang'?

Van non-rivaliteit is hier eigenlijk ten eerste geen sprake. Wanneer de politie gedwongen zou moeten worden ingezet voor het geval er rellen zouden kunnen ontstaan, kan deze zelfde politie niet elders waken over de veiligheid van de Nederlandse burger. Gebruik door de één (de voetbalclubs) heeft dus wel degelijk invloed op het gebruik ervan door een ander (de verdere maatschappij).

In dit geval is er meer sprake van de politie als *individueel goed*: een goed dat in individueel leverbare eenheden gesplitst kan worden en waarvoor een prijs kan worden gevraagd. Wie geen behoefte heeft aan deze individuele goederen of er niet gebruik van hoeft te maken, hoeft hier dus ook niet voor te betalen (Koopmans e.a., 2005: 20; Schönörrff, 2004). De minister zou als het ware de kosten per ingezette agent kunnen doorberekenen aan de voetbalclubs, die bij wijze van spreken de agenten gedurende de wedstrijd even van de overheid 'huurt'. Deze vorm van een gebruikersbelasting kan de clubs tevens prikkelen om zelf (meer) maatregelen te nemen om het supportersgeweld tegen te gaan. Immers, er is momenteel in het voetbal sprake van een soort marktfaalen.

In de prijs van een voetbalkaartje zijn bijvoorbeeld niet de kosten meegerekend van de politie-inzet of het supportersgeweld. Dit zijn de zogeheten negatieve externe effecten of de maatschappelijke kosten van het voetbal (Koopmans e.a., 2005: 22). Zo ontbreekt er ook een prikkel voor de clubs om het voetbalvandalisme serieus tegen te gaan. Wanneer de politiekosten wél zullen worden doorberekend aan de

clubs, zullen zij naar alle waarschijnlijkheid de prijs van de toegangskarten moeten verhogen (ze wentelen de kosten van de politie af op de consument) en dat zal de verkoop ervan niet ten goede komen (NRC Handelsblad, 2005). Doordat de clubs nu kampen met hoge toegangsprijzen, zullen ze deze omlaag willen brengen. Dit kan alleen maar door het probleem van het voetbalvandalisme tegen te gaan en dus *hooligans* te weren. Zo kan de politie-inzet, dus de kosten, weer naar beneden worden gebracht en kan de prijs van de toegangskarten weer omlaag worden gebracht. De markt doet zijn werk.

Van volledige marktwerking is echter nog geen sprake. Echte marktwerking zou pas kunnen plaatsvinden wanneer er ook concurrentie zou zijn voor de politie en zij zelf zo óók een prikkel zou hebben om op haar beurt het voetbalvandalisme tegen te gaan. Een soort verzelfstandiging van de politie betreffende voetbalwedstrijden, waarbij deze als publieke

organisatie een hybride status krijgt: eigendom van de staat, maar uit private middelen (door de clubs) gefinancierd met de mogelijkheid voor andere actoren om zich ook te bewegen op deze markt (Rainey, 2003: 66-68). Momenteel bezit alleen de politie het absolute geweldsmonopolie en kan in deze

niet concurreren met particuliere beveiligingsinstanties, omdat deze instanties niet gelegitimeerd zijn om alle (gewelds)middelen te mogen gebruiken die de politie mag hanteren. Maar wanneer ook andere instanties zich op de 'politie-markt' zouden mogen begeven en het geweldsmonopolie wordt doorbroken, kan dat een prikkel zijn om efficiënter en effectiever te werken. Misschien zijn er namelijk instanties die op dezelfde manier en met dezelfde middelen, toch goedkoper en beter kunnen werken dan de Nederlandse politie op het gebied van voetbalvandalisme op dit moment. Echter zal dit idee niet gauw werkelijkheid worden, omdat er toch principiële morele redenen zijn om te voorkomen dat ook andere (verkeerde) actoren geweld mogen gebruiken.

Bovendien wordt de politie momenteel speciaal getraind en

“Er is momenteel in het voetbal sprake van een soort marktfaalen”

“Hooligans” gooien autobanden naar de ME tijdens een oefening

gerekruteerd om op te treden bij voetbalongeregelde heden. Ze krijgen oefeningen in stadions en trainingen in het omgaan bij supporters. Daarbij bezit de Nederlandse politie informatie over welke personen (lees *hooligans*) bijvoorbeeld vaak betrokken zijn bij voetbalgeweld.⁴

Wanneer andere (goedkopere) instanties als de politie bevoegd worden om op te treden tegen supportersrellen, is het de vraag of deze net zo goed kunnen optreden als de politie, omdat zij niet over deze ervaring en kennis beschikken. Dit natuurlijke specialisatie-, expertise- en ervarings-monopolie blijft per slot één van de belangrijkste aspecten van de politie-ambtenarij (Peters, 2001: 234-237). Daarbij is het de vraag of, wanneer dit wettelijk ingestelde monopolie wordt doorbroken, het wel interessant is voor andere partijen om zich op deze markt te begeven, gezien de grote expertise-achterstand op de overheid (Eijgelshoven e.a., 2004: 77, 114-115).

Veiligheid en verantwoording: naar wie wordt de bal 'gepasst'?

Door het meebetalen van clubs voor de politie-inzet kunnen ook problemen ontstaan.

Wie bepaalt bijvoorbeeld de hoeveelheid ingezette agenten? In het voorstel van minister Remkes moeten de clubs de helft van de kosten betalen. Het kan echter zijn dat ze door de overheid worden gedwongen mee te betalen aan teveel politiepersoneel dan nodig en zo tot (te) hoge kosten worden gedreven.

Aan de andere kant, wanneer de clubs mogen beslissen over de omvang van de politie-inzet, zullen zij trachten de kosten hiervan zo laag mogelijk te houden. Dit betekent dat zij zullen proberen de politie-inzet zo klein mogelijk te houden. Zo kunnen er situaties ontstaan waarbij er te weinig politie aanwezig is, wanneer de wedstrijd onverhoopt eindigt in hevige rellen. Is de veiligheid van de samenleving daarbij gebaat?

Kern hierbij is dus dat er geen duidelijke regels zijn over de capaciteit van agenten die gedwongen bij de wedstrijden aanwezig moeten zijn en de controle hierop.

De clubs zullen ook op andere manieren proberen om de kosten van de politie te drukken. Wellicht door te zorgen dat er gebruik wordt gemaakt van goedkoper kwalitatief slechter politiepersoneel, bijvoorbeeld agenten die niet goed zijn geschoold om expliciet om te gaan met supportersgeweld. Agenten die normaal op straat surveilleren moeten dan misschien opeens gaan optreden als ME-er. Belangrijk hier

is dus weer dat het onduidelijk is hoe en door wie wordt bepaald welke mensen worden ingezet.

Daarbij is er een probleem voor clubs die de politie-inzet niet kunnen betalen. Dan ontstaat er ook weer het risico dat er niet

ME in actie tijdens rellen tussen supporters van Ajax en

genoeg politie aanwezig is en zo de veiligheid van de maatschappij bij eventuele supportersrellen in gevaar komt. De veiligheid en daarmee het welzijn van de maatschappij ligt zo in handen van commerciële, marktgerichte ondernemingen: de voetbalclubs. De vraag is of zij die verantwoordelijkheid wel moeten krijgen en kunnen dragen.

De hele verantwoordelijkheidskwestie is eigenlijk ook een cruciaal probleem. Wie kan er bijvoorbeeld aansprakelijk worden gesteld wanneer er onverhoopt voetbalrellen ontstaan of wanneer de

politie excessief geweld gebruikt of fouten maakt?

Blijft de minister eindverantwoordelijk, of kan de club ook aansprakelijk worden gesteld? Wanneer de voetbalclubs moeten meebetalen aan de politie-inzet, zijn beide partijen (zowel het ministerie als de clubs) namelijk verantwoordelijk voor de politie. De burger zal niet meer weten wie ze op de ongeregelde heden of door de politie gemaakte fouten kan aanspreken (Peters, 2001: 5). Op dit belangrijke punt is het wetsvoorstel van minister Remkes dus ook geheel onduidelijk.

Johan Crujff zei ooit: "Als je verstand van voetbal had zou jij hier zitten.". En dat is misschien een goede uitspraak, want is het niet beter als ieder zich met zijn eigen vakgebied

Supportersrellen: de negatieve externe effecten van het voetbal

bezighoudt en zich niet met elkaar bemoeit? Het zal moeilijk zijn voor clubs, om met weinig kennis en ervaring op het gebied van veiligheid, goede inschattingen te kunnen maken van de situatie en te bepalen op welke manier, hoeveel, en welke politieagenten zullen moeten worden ingezet bij een

wedstrijd. Dat is het vakgebied van de politie en zij moeten daarover kunnen oordelen als professionals. Dit punt wordt lastig als voetbalclubs medefinancier zijn van de politie en dus ook mee willen beslissen over dit soort zaken, terwijl zij juist gespecialiseerd zijn in het voetbalspel.

De bal is rond

De KNVB heeft vanuit overheidswege forse kritiek gehad op de nieuwe competitie-opzet. Het zou zoals gezegd veel te veel geld kosten. Maar uit recent onderzoek, uitgevoerd

door onderzoeksbureau Ecorys in opdracht van de KNVB, zou je zelfs kunnen zeggen dat dit een *Schwalbe* betreft van de overheid. Waar er vanuit overheidswege namelijk in 2004 enerzijds 170 miljoen euro werd uitgegeven aan subsidies, bouw van accommodaties én politie-inzet voor het voetbal, ontving zij anderzijds 337 miljoen euro terug uit belastingopbrengsten van de voetbalsector. Tevens zorgde het voetbal voor veel werkgelegenheid (16.300 arbeidsplaatsen) en was (en is) het voetbal een belangrijke factor bij het bevorderen van sporten en bewegen en speelt het een essentiële rol bij de bevordering van integratie (De Volkskrant, 2006).

Het zorgen voor de veiligheid en bescherming van de burger is en blijft een belangrijke taak van de overheid. Rest echter de vraag of sommige politie-inzet bij voetbalwedstrijden wel in wat men noemt 'het algemeen belang' is en of deze dan wel uit de collectieve belastingopbrengsten zou moeten worden gefinancierd. Enerzijds rijzen immers de vragen of de gehele maatschappij wel baat heeft bij de voetbalwedstrijden en daarmee de extra politie-inzet en of de politie ook de mogelijkheid en de middelen heeft om tijdens voetbalwedstrijden ook op andere plekken in het land de wet te handhaven. Anderzijds heeft het voetbal ook een stimulerende werking op economisch en sociaal gebied.

Binnenkort zal de Raad van State met een advies komen over de plannen van minister Remkes en dan zal het parlement zich over de kwestie mogen buigen.

Duidelijk is dat er nog grote problemen kleven aan de plannen van de minister, bijvoorbeeld op het punt van wie

de omvang en samenstelling van de politie-inzet uiteindelijk mag bepalen en wie er uiteindelijk verantwoordelijk zal zijn en aan wie fouten dus kunnen worden toegerekend.

In de tussentijd strijden de Nederlandse clubs nog in de nieuwe competitie en zullen we dit jaar bij Talpa ook voor het eerst kunnen kijken naar extra wedstrijden door de *play-offs*.

Wanneer de nieuwe competitie-opzet door de KNVB, de burgemeesters van steden met een Eredivisieclub en minister Remkes zal worden geëvalueerd zal blijken of dit nieuwe systeem een 'Advocaatwissel' is of een kneiter van een pegel, die voor een opleving zorgt in de Nederlandse voetballerij. Zolang het probleem van het supportersgeweld echter niet is opgelost, verhoogt elke extra wedstrijd de kans op ongeregelde heden. Daarmee wordt de onveiligheid in de maatschappij vergroot en dat is niet in het belang van de samenleving.

Hoe dan ook, veiligheid zal boven alles moeten gaan en dat is een groot punt van zorg voor de overheid."Da's logisch".

Noten

¹Deze regels en procedures zijn ondermeer vastgelegd in de Wet Ambtsinstructies voor de Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Buitengewoon Opsporingsambtenaar.

²Het wetsvoorstel ligt op het moment van schrijven nog bij de Raad van State ter advies en zal hierna nog moeten worden goedgekeurd door het parlement.

³Nadat het plan van minister Remkes bekend werd, was een prijsverhoging van de toegangskaarten ook de eerste vrees van de (NRC Handelsblad, 2005).

(advertentie)

B.I.L.-bretels!
Nu verkrijgbaar in
de lijn van B.I.L.-
merchandise!*

one-size-fits-all

*zolang de voorraad strekt

Voetbal weer voor de echte fans

Wanneer je gevraagd wordt voor een column voor de Bestuurskundige Berichten met het thema "Voetbal" kun je vele kanten op. Er zijn natuurlijk zogenaamde 'hot items', zoals de naturalisatieprocedure van Salomon Kalou. De talentvolle speler van Feyenoord lijkt nu het slachtoffer te worden van al dan niet terechte angst voor precedentenwerking. Daarnaast is er natuurlijk ook met het komende WK-voetbal in Duitsland op bestuurlijk gebied zat voor handen. De Europese Commissie kreeg op Nationale Vrouwendag (8 maart) een petitie aangereikt door Marianne Mikko uit Estland, lid van het Europese Parlement. De Estse roept de commissie op actie te ondernemen tegen de dreigende toevloed van prostituees tijdens het sportieve evenement. De campagne van de Europese Unie zou zich vooral moeten richten op de nieuwe Oost-Europese lidstaten. Met name werkloze vrouwen uit die landen zouden de kans lopen om te worden gebruikt als seksslavinnen tijdens het wereldkampioenschap in Duitsland. Maar het zijn niet deze onderwerpen die mij zeer trokken. Ik ben afgelopen periode positief verrast door de binnenlandse beleidsmakers op het gebied van voetbalvandalisme en ik zou graag deze column willen wijden aan de nieuwe plannen op dit gebied.

Voetbal en vandalisme zijn twee fenomenen die steeds vaker met elkaar verbonden zijn. Op hoog niveau zijn er zat voorvallen geweest zoals laatst de 'overval' op het supportershome van ADO Den Haag door 'aanhangers' van Ajax. Maar ook op de minder bekende voetbalvelden vinden talloze molestaties plaats met als door mij persoonlijk ervaren hoogtepunt de voetbalclub HMC. Tegenstanders van deze vereniging zijn in een brief door de KNVB opgeroepen om tijdens thuis-wedstrijden tegen deze ploeg extra maatregelen te nemen. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld het neerzetten van dranghekken en de verplichting om gespecialiseerde stewards in te huren voor deze wedstrijd. Een voorzitter van de tegenstanders verwoordde het protest tegen de maatregelen heel simpel: 'Wij hebben nog niet eens genoeg geld om aan deze verplichtingen te kunnen voldoen'.

Na de plunderingen tijdens de viering van het laatste kampioenschap van Feyenoord in 1999, werd besloten eens op een andere manier naar het voetbalvandalisme te kijken. De IVA uit Tilburg werd gevraagd wetenschappelijk

onderzoek te doen naar het fenomeen en kreeg hierbij alle hulp die mogelijk was vanuit de voetbalwereld zelf.

Toen de IVA het uiteindelijke rapport 'De bal of de man?' presenteerde op 3 juni 2003, kwam men eindelijk met de vaststelling dat voetbalvandalisme niet zomaar een probleem

an sich is: 'uit het onderzoek blijkt dat voetbalvandalisme een maatschappelijk probleem is. Het heeft weinig te maken met het voetbal zelf. Voetbalvandalisme gaat vaak samen met gewelddadig gedrag en drank- en drugsgebruik. Geschat wordt dat wekelijks enkele honderden hooligans (laagopgeleide Nederlandse mannen) bewust uit zijn op rellen.'

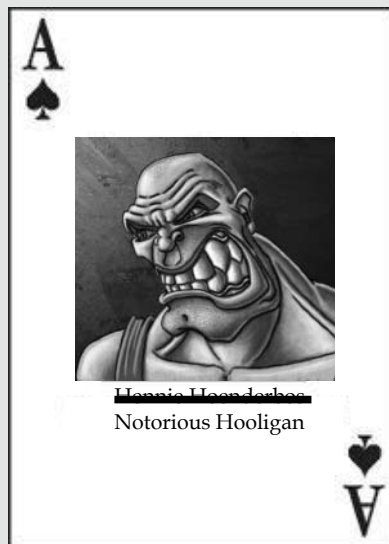
In het onderzoek besteedde men ook veel aandacht aan de aanpak van voetbalvandalisme in de regio

Gelderland-Midden. In deze regio waren ze overgegaan tot het dagelijks volgen van bekende hooligans. Hooligans die overtredingen begingen, kregen naast een stadionverbod ook begeleiding om hun 'problemen' op te lossen. In 2005 pleitte de Arnhemse korpschef Van Deursen dan ook voor een landelijke invoering van deze tot dan toe succesvolle aanpak. De politie moest zich niet richten op het beteugelen van grote groepen, maar meer oog hebben voor gedragingen van individuele hooligans. Op die manier kan vaker preventief worden opgetreden.

Het plan lijkt aangenomen te zijn. Op woensdag 13 maart 2006 werd dan ook landelijk bekendgemaakt dat de politie sinds kort aan een landelijke databank werkt met informatie over de belangrijkste probleemsupporters in Nederland, een zogenoemde top-500 van voetbalhooligans die bij het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) wordt geregistreerd. De overheid verwacht hierdoor een sterke verbetering van de informatiepositie op dit gebied en kan daardoor beter preventief optreden met als gevolg een afname van het aantal incidenten rond voetbalwedstrijden en een afname van de politie-inzet op wedstrijddagen.

Ik hoop dan ook ten eerste dat het ze lukt, want dan wordt het voetbal eindelijk weer een happening voor de echte fans,

"Werkloze vrouwen uit Oost-Europese landen zouden de kans lopen te worden gebruikt als seksslavinnen tijdens het WK in Duitsland."

Henk Hoenderboon
Notorious Hooligan

Gemeenteraadsverkiezingendebat met Maarten van Noort als voorzitter

6 februari: lezing en borrel voor internationale studenten tijdens de International Fraternity Week

Evelien Quinten

door Marieke Vennevertloo

Evelien Quinten is voorzitter van Quintus Tennisvereniging Qravel. Sinds september 2002 studeert ze bestuurskunde in Leiden en ze is lid van de B.I.L. De redactie van de BB had een geprek met haar over haar bestuurswerk, de studie en de B.I.L.

Waarom ben je bestuurskunde in Leiden gaan studeren?

Ik wilde heel veel verschillende dingen. Ik wilde psychologie, economie, iets sociaals, rechten...

Toen ben ik op aanraden van de decaan weg gaan strepen wat ik niet wilde. Ik zag toen bestuurskunde staan, en dat kende ik helemaal niet. Deze studie bleek eigenlijk alle elementen te hebben waarnaar ik op zoek was.

Daarna ben ik verschillende steden gaan wegstrepen. Tijdens het studiefestival vond ik het hier zo leuk, dat ik besloten heb in Leiden te gaan studeren.

Hoe gaat het nu met je studie?

Ik ben nu vierdejaars en ik ben bezig met het afronden van mijn laatste bachelorkvakken en de bachelorscriptie. Ik ben wel blij dat ik straks mijn bachelordiploma heb.

Van tevoren had ik al wel bedacht dat een jaar studievertraging niet zo erg zou zijn.

Je bent zelf actief geweest bij de B.I.L. Wat vind je van de vereniging?

Ik heb in de B.E.L. gezeten en daarna een jaar Commissie A&P gedaan. Ik vind de B.I.L. een heel erg leuke vereniging! Ik ben nu niet meer zo actief, maar als ik er kom, dan kom je altijd bekenden tegen en is het altijd gezellig. Het is niet zo dat je vergeten wordt als je niet meer zo vaak komt, en dat is bij andere verenigingen wel anders.

Hoe ben je in het bestuur gekomen?

Ik ben eerst een jaar lid geweest van Quintus. Daarna ben ik lid geworden van Qravel, met het idee om na een jaar weer lid te worden bij een ander dispuut van Quintus.

Ik zat echter binnen drie maanden in de Barcommissie van Qravel, en na een halfjaar in de Lustrumcommissie. Vorig jaar ben ik de Nederlandse Studentenkampioenschappen (NSK) gaan doen, en dat vond ik echt heel erg gaaf. Het bestuur is dan eigenlijk weer een stapje terug, omdat je bij een NSK alles vanaf het begin moet opzetten. Je werkt ergens naartoe. Als je in een bestuur gaat, stap je in een rijdende trein.

Bij Qravel moet je je opgeven als je voorzitter wilt worden. De voorzitter vormt vervolgens zijn eigen bestuur. Het was niet eenvoudig om een bestuur te vormen. Ik had al snel vier mensen, waaronder Björn de Stürler Boekwijt, maar het

vinden van een vijfde bestuurslid was heel moeilijk. Je wilt toch iemand die wat ouder is, en veel mensen hebben het idee dat een jaar besturen verschrikkelijk veel tijd kost en dat ze hun studie ervoor opzij moeten zetten.

Hoe bevalt het voorzitterschap je tot nu toe? Hou je nog wel tijd over voor je studie en voor tennis?

Ik tennis niet meer zoveel, ik train één keer per week. Ik zie de mensen bij Qravel zoveel, dat ik nu met andere vriendinnetjes ga sporten, haha. Ik ga binnenkort wel weer competitie spelen.

Ik hou wel weinig tijd over voor mijn studie, maar dat is meer persoonlijk. Als je wilt, is er altijd wel iets te doen. Het is prima studie-ontwijkend gedrag!

Qravel is ontstaan als een subvereniging van Quintus. Hoe zijn de verhoudingen op dit moment tussen de twee verenigingen?

Nou, je hebt een primeur, want we gaan los! We zijn in bespreking met Quintus, want er komt een

soort van partnership Volgens de statuten moet zeventig procent van de Qravelleden lid zijn bij Quintus, en dat is al twaalf of dertien jaar niet meer zo. Ook zit er al jaren geen Quintusbestuur meer.

We willen nog wel zalen huren bij Quintus, en Quintus heeft nog steeds drie teams bij Qravel, en dat willen we ook zo

“Als je wilt, is er altijd wel iets te doen. Het is prima studie-ontwijkend gedrag!”

houden, dat is leuk.

Ten slotte: wat zijn je plannen voor toekomst?

Ik ben van plan de master te gaan volgen in Utrecht, maar dan moet ik eerst nog door een selectieprocedure. Er zijn ongeveer 25 plaatsen, en intern gaat voor, dus dat wordt vechten om die laatste plaatsen. Met mijn bestuurskundige achtergrond wil ik meer de communicatiekant op.

Ik zie wel wat er op mijn pad komt. Ik sta overal voor open

“Ik vind de B.I.L. een heel erg leuke

Verslag Genève

door Robin Haijkens

“Global Governance” was het hoofdthema van de afgelopen korte buitenlandse reis van de B.I.L. Hoe kom je erop? Dat was ook wel vrij lastig voor de commissie Buitenland, toen zij zich boog over het thema dat zou moeten worden gekozen. Natuurlijk moest daarvoor eerst een bestemming worden gekozen. Verschillende serieuze opties kwamen voorbij: Frankfurt, Berlijn, Genève. Uiteindelijk kwam de commissie tot het besluit om voor de laatste te kiezen, omdat de B.I.L. daar nooit naartoe was geweest. Het was natuurlijk wel een beetje riskant, aangezien Zwitserland een duur land is, maar daarvoor krijg je ook wel wat.

We kregen zelfs een introductiecollege vooraf, op donderdag 26 januari, van Jan-Jaap van Halem en Martijn Groenleer over het thema Global Governance en over hun werkervaring bij internationale organisaties en in Genève. En erg interessant college, allemaal in het teken van de grote reis die de daarop volgende zondag zou gaan beginnen.

Zondag 29 januari

Om twaalf uur 's avonds moesten we verzamelen voor de FSW. Dat ging gelukkig vrij vlotjes allemaal en zodoende konden we zelfs iets eerder dan gepland vertrekken met de bus. Nadat onze commissaris Femke haar inleidende praatje had gehouden en dat besloot met “Do your ding” gingen we op weg naar het zuiden. Alles ging voorspoedig en weldra kwamen we aan bij de eerste stop, vlak bij Brussel. Daar werd van chauffeur gewisseld, zodat we weer fris en fruitig konden doorrijden tot onze volgende stop in Luxemburg. Ondertussen werd door onze voorzitter de door hem speciaal gemaakte cd met allerlei muziek erop die wel een beetje de sfeer voor de reis zou kunnen bepalen. En zo gingen we door en door, stopten nog een keer bij Dijon, tot we vlak bij Zwitserland kwamen...

Maandag 30 januari

Door de bergen rijdend konden we onze ogen uitkijken naar het mooie landschap of lekker gezellig kletsen met andere B.I.L.'ers. Rond het middaguur kwamen we aan in Genève en moest de chauffeur zijn weg zoeken door de nauwe

Geneefse straatjes. Toen we eindelijk bij de jeugdherberg aankwamen en we onze kamersleutels hadden gekregen, konden we onze spullen uitpakken. We hadden een hele verdieping voor ons alleen en de kamers waren ook riant.

Even kort uitrusten en dan alweer strak in het pak voor de eerste excursie. Die ging naar het Bureau van de Directeur-Generaal van de Verenigde Naties te Genève. Dit was gevestigd aan het Plein der Naties en was een indrukwekkend gebouw. We hadden een afspraak met de Directeur-Generaal, maar door omstandigheden kon hij helaas niet in persoon verschijnen en kwam voor hem in de plaats de Senior Political Adviser van de DG, mevrouw Jennifer De Laurentis. Zij gaf een kort praatje over wat de VN nu doet en legde wat uit over de verschillende VN-organisaties en hun regionale partners, zoals de NAVO, de EU en de Raad van Europa. Vervolgens was er gelegenheid vragen te stellen, zoals de vraag waarom nu de verschillende VN-instellingen voornamelijk hetzij in New York, hetzij in Genève

zitten. Het antwoord erop was dat in New York meer de politieke kant en in Genève meer de humanitaire kant zit. Na de vragenronde kregen we nog een rondleiding door het gebouw, met haar vele zalen en kunstwerken uit allerlei landen. Daarna was de excursie voorbij en kregen we de gelegenheid om zelf de stad te gaan verkennen en een hapje te gaan eten. Ook in de avond ging ieder zijn eigen weg, de een wat drinkend in de nabij gelegen kroeg, de ander ging vroeg naar bed.

Met z'n allen fris en fruitig in de

Presentatie op de delegatie van de Europese Commissie in

Dinsdag 31 januari

Om acht uur werd iedereen wakker gemaakt door onze wekploeg en stonden er lange rijen voor de douches. Even snel ontbijten en dan klaar staan voor de eerste excursie van vandaag:

het Rode Kruis. Het was ongeveer twintig minuten lopen – we waren er de dag ervoor ook langs gelopen, toen we op weg waren naar de Directeur-Generaal. Eerst werd er een film getoond en daarna gaf de spreker ons een presentatie over het Internationale Comité van het Rode Kruis. Daarbij werd onder andere ingegaan op

de rol van het Rode Kruis bij humanitaire hulpverlening. 's Middags stond het bezoek aan de Wereldbank op de agenda. Nadat we eerst wat hadden geluncht, iedereen verspreid over de stad, en we ons weer hadden verzameld bij de Wereldbank, werden we daar naar een grote zaal geleid. Daar werd een presentatie gegeven over de taken van de Wereldbank. Daarbij werd onder andere ingegaan op de millenniumdoelen ter terugdringing van de armoede in de wereld en de financiële steun van de Wereldbank aan ontwikkelingslanden door middel van leningen. In de namiddag had de laatste excursie voor de dag plaats, namelijk die naar het Geneva Centre for Democratic Control of Armed Forces (DCAF). Het DCAF adviseert landen over hoe zij het beste om kunnen gaan met hun krijgsmacht en andere veiligheidstroepen en -diensten. Het was de eerste excursie waar een Nederlander presenteerde, maar omdat er verschillende internationale studenten met ons mee waren, werd de presentatie toch maar in het Engels gedaan. Na de presentatie over het DCAF volgende nog een korte uiteenzetting van een stagiaire die bij het DCAF over haar werk en haar ervaringen bij het DCAF. Hierna waren we vrij om te gaan en te staan waar we wilden, hoewel we wel voor 's avonds hadden afgesproken om met z'n allen de binnenstad

Groepsfoto voor het Palais de Nations, hoofdkwartier van de VN in

van Genève onveilig te maken. De meesten gingen naar een jazzcafé in de buurt, anderen gingen weer wat drinken in een van de vele Geneefse (te dure) kroegen.

Woensdag 1 februari

Vandaag was het ons toegestaan een halfuur later op te staan dan de dag ervoor, vanwege onze wilde nacht in de Old City of Geneva. Vandaag zouden er nog twee excursies plaatsvinden, namelijk naar het UNHCR en vervolgens naar de delegatie van de Europese Commissie in Genève. Het UNHCR biedt vluchtelingen hulp aan in gebieden waar zich calamiteiten voordoen, meestal door de mens veroorzaakt, zoals oorlog en hongersnood, waardoor er grote stromen vluchtelingen ontstaan. Het laat vluchtelingenkampen bouwen en coördineert de humanitaire hulp. De delegatie van de Europese Commissie in Genève is een afvaardiging van de Europese Unie voor de verschillende VN-organisaties en andere NGO's die in Genève zitten, bijvoorbeeld in de Wereld Handels Organisatie, waarin de Europese Unie geen afvaardiging heeft van de afzonderlijke lidstaten maar slechts

één vertegenwoordiging, namelijk die van de Europese Commissie. Na deze twee excursies konden we nog even de stad in gaan om wat te eten en eventueel souvenirs voor het thuisfront te kopen, om 's avonds om tien uur bij de bus te verzamelen voor de terugkeer naar Nederland. Alles verliep heel vlotjes en soepel en we konden weer bijtijds vertrekken en met de gebruikelijke tussen-stops en een dvd van Mister Bean ter lering

en vermaak, konden we met een tevreden gevoel terugkijken op de afgelopen drie dagen, waarin we heel wat meer zijn te weten gekomen over Genève en zijn rol in de Global Governance.

Robin Haikjens studeert bestuurskunde en is lid van de commissie

FOTOREPORTAGE: BESTUURSKUNDE TWEEDAAGSE

Dit jaar werd voor het eerst de Bestuurskunde Tweedaagse georganiseerd. Tijdens deze twee dagen konden scholieren uit 5 en 6 vwo meelopen met studenten. Zij volgden colleges, werkgroepen en gingen op excursie. Ook werd er gegeten op Catena en Augustinus en was er een kroegtocht en een feest.

Landelijk Congres Bestuurskunde 2006

10 en 11 mei 2006 te Utrecht

In Europa: de Haagse strijd voor Brusselse legitimiteit

Na de afwijzing van de Europese Grondwet door de Nederlandse bevolking, moet de landelijke overheid zich herbezinnen op haar positie in de Europese Unie. De brede maatschappelijke discussie over deze vraag heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden. De regering heeft deze discussie zelfs tijdelijk in de ijskast gezet. Toch is na het debacle van de Europese Grondwet de behoefte aan reflectie groter dan ooit. Daarom zal tijdens de zesde editie van het Landelijk Congres der Bestuurskunde 2006 het voortouw worden genomen in de centrale discussie omtrent de positie van Nederland in de Europese Unie. Als de Europese Unie een voortrazende trein zou zijn, is Nederland dan de controlerende conducteur, de toonaangevende machinist of zien we als passagier de trein aan ons voorbijgaan?

Op het Landelijk Congres der Bestuurskunde 2006 zullen studenten, (young-)professionals en wetenschappers met elkaar in discussie gaan over de toekomst van Nederland in Europa.

Dag 1: In Europa: de Haagse strijd voor Brusselse legitimiteit

Op de eerste dag van het congres zullen staatssecretaris **Atzo Nicolai** (Europese Zaken), **Tannelie Blom** (Universiteit Maastricht) en **Frans Andriessen** (voormalig Vice-voorzitter Europese Commissie) hun kijk geven op de toekomst van de Nederlandse positie binnen Europa. Bovendien zullen de woordvoerders voor Europa van verschillende Tweede-Kamerfracties in een forumdiscussie hun visie uitdragen.

's Middags kan men zich in elf workshops verdiepen in specifieke deelonderwerpen en verschillende beleidsterreinen van de Europese Unie, zoals de Nederlandse Eurosceptis, het democratisch deficit van de EU, de positie van ambtenaren in de EU, de rol van de Nederlandse media in het EU-debat en het Europese landbouwbeleid. Europarlementariërs, Tweede- en Eerste-Kamerleden, verschillende ministeries, bedrijven en journalisten zijn vertegenwoordigd in de workshops.

Dag 2: studenten aan zet

Door de internationalisering van het openbaar bestuur is de kans groot dat je als afgestudeerde bestuurskundige te maken krijgt met internationale vraagstukken en een internationale werkomgeving. Misschien ben je zelfs wel op zoek naar een carrière over de grens. Dan moet je zeker zorgen dat jij aanwezig bent op de tweede dag van het congres. Na een inleiding van Robert Gielisse (ambtenaar bij de Europese Commissie) kun je als student actief aan de slag in twee rondes masterclasses;

ervaar in een training van de Erasmus Academie welke eisen gesteld worden aan Europese ambtenaren, leer hoe je de start van jouw diplomaten-carrière moet aanpakken, hoe je als externe consultant om moet gaan

met belangentegen-stellingen van verschillende landen, en ondervindt onder leiding van experts van Instituut Clingendael hoe je de toekomst van Europa in scenarios kunt vatten.

B&A-essayprijs

Elk jaar schrijft B&A beleidsrendement een opdracht tot het schrijven van een essay uit. Dit jaar is de opdracht als

volgt: schrijf een essay van maximaal 3000 woorden rond het thema 'Nederland en Europa in 2020'.

De essays worden beoordeeld door een jury. De auteur van het beste essay zal op 10 mei 2006 de B&A-essayprijs op het congres in ontvangst kunnen nemen. Met de B&A essayprijs kun je met 3000 woorden 300,- euro verdienen. Essays kunnen tot en met 10 april 2006 per post of per email naar de organisatie van het LCB gestuurd worden: Bijlhouwerstraat 6, 3511 ZC Utrecht, of via e-mail naar info@lcb.nl

Kijk voor meer informatie over het congres, het programma, de essayprijs en om je in te schrijven op www.lcb.nl!

Dit land kan zoveel beter – gastcollege Wouter Bos

door Wieke Pot

Wouter Bos gaf 15 februari jl. een gastcollege bij ons op de universiteit en in het bijzonder voor de B.I.L., in het kader van zijn universiteitstour rond zijn autobiografie *Dit land kan zoveel beter*. De centrale vraag die Bos aan het begin van zijn lezing stelde was waarom de Nederlander toch zo somber is, terwijl de Nederlander volgens een onderzoek de gelukkigste mens ter wereld zou zijn. Bos noemt een aantal factoren die hebben bijgedragen aan dit negatieve beeld. Zo signaleert hij een gebrek aan samenhang door een proces van desintegratie, en een gebrek aan houvast. Men heeft het gevoel er alleen voor te staan in een wereld vol onzekerheden.

Wat betekenen deze gebreken nu voor de samenleving? Bos begint met te melden dat het niet allemaal de schuld van Balkenende, dan wel van het huidige kabinet is. De ontstane crisis is niet typisch rechts of links. Een moreel appèl voor samenhang en houvast zal niet volstaan. Men moet een politiek antwoord formuleren op deze fundamentele problemen. Vertrouwen en samenhang zijn essentieel omdat eenheid prestatie voortbrengt. Zonder houvast zal er geen vertrouwen zijn, en politici bewerkstelligen het geloof in economische groei. Bos heeft in het bijzonder aandacht voor een aantal uitgangspunten:

samen sterk staan, een perspectief dat inspireert, sociale mobiliteit die motiveert. Daarnaast moet sprake zijn van rechtvaardigheid, risicodeling en schaalvoordelen omdat laatstgenoemden efficiëntie in de hand werken.

Bos blijft in tegenstelling tot de door hem aangehaalde Thatcher nog wel geloven in de samenleving, omdat bij gebrek aan sprake zal zijn van verdeeldheid, angst, gebrek aan (zelf-) vertrouwen, onrust, overlast, criminaliteit en radicalisering. Ter illustratie vergelijkt hij de samenleving met een voetbalelftal. Daarbij zet hij het Nederlands Elftal onder Dick Advocaat en Patrick Kluivert af tegen het elftal onder Marco van Basten. In het eerste geval hing het team als los zand aan elkaar, terwijl het tweede elftal zich kenmerkte door teamgeest en verbondenheid. Voor Nederland moet de ontwikkeling zich ook zo voltrekken, aldus Bos.

Bos gaat verder in op de wegen om mensen te binden, en de hardware (zoals de verzorgingsstaat) en software (zoals de nationale identiteit) die daarvoor nodig zijn.

Toch blijkt het bewerkstelligen van sociale cohesie niet makkelijk. Zo spelen er een aantal factoren mee, denk aan de tsunami in Zuid-Azië en de aardbeving in Pakistan. De eerste ramp kreeg veel meer aandacht omdat men zich met de slachtoffers van de tsunami kon identificeren, aldus Bos. Doordat het aantal religies binnen

Nederland groeiende is, neemt de afstand nog extra toe. De samenleving staat kortom onder druk, daarbij zijn factoren die de desintegratie bevorderen bijvoorbeeld: toenemende diversiteit, toenemende ongelijkheden, een vastlopende overheid, terrorisme en de vervagende landsgrenzen. Dit bleek duidelijk uit conflicten in de Diamantbuurt van Amsterdam en de rellen in de buitenwijken van Parijs.

Hieruit trekt Bos de gevolgtrekking dat de sociaal-economische kloof tussen kansrijk en kansarm steeds meer samenvalt met de kloof tussen autochtoon en allochtoon. Bos waarschuwt voor de ontwikkeling

van een permanente, etnisch bepaalde onderklasse. Op een zeker ogenblik zal men niet meer uit de achterstandssituatie kunnen ontsnappen.

Voorts gaat Bos in op de peilers die dit in de hand werken, zoals de ideologie van de eigen verantwoordelijkheid en het bieden van valse zekerheden met leuzen als 'Vergrijzing is geen probleem' en 'Terug naar vroeger!'. Nederland verandert, dat is duidelijk. De islam is een onomkeerbare ontwikkeling en er ontstaat een nieuwe cultureel religieuze identiteit. Opvallend en tegelijk tekenend is het feit dat alleen in Nederland het hebben van een dubbel paspoort als probleem wordt gezien.

Maar hoe moet het dan wel? Bos citeert koning Richard de derde: *"An honest story travels fast if plainly told"*. Met andere woorden: eerlijkheid duurt het langst. Daarnaast moeten mensen sterker worden gemaakt met behulp van werk, onderwijs en emancipatie. Als laatste zou sociale bescherming moeten worden gezien als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Wanneer men samen verantwoordelijk wordt gehouden is men beter bereid risico's te nemen.

En dus moet voor Bos de aandacht uitgaan naar werk, onderwijs en emancipatie en moet opnieuw invulling worden gegeven aan het begrip solidariteit.

Tijdens en na afloop van de lezing was er ruim de tijd om (kritische) vragen te stellen.

Na afloop was er een signersessie met Bos en boekhandelaar Kooyker.

“Dit Nederland is is als het elftal onder Dick Advocaat: het team hangt als los zand aan elkaar.”

Wouter Bos ontvangt de B.I.L.-bretels® van Wieke

Wordt het een 'Linkse Lente' of is het een verradelijk zonnetje waarvan je binnen de kortste keren helemaal rood wordt?

Reageren? Stuur je kopij voor 3 mei naar de redactie van de Bestuurskundige Berichten: bil@bilboard.nl

---

Agenda

13 april

FSW-gala in 't Goude Hooft

20 april

Van 17.00 - 19.00 uur borrel in Einstein (Nieuwe Rijn).
Drankjes zijn op kosten van de B.I.L. Tijdens deze borrel wordt de bestemming van de Lange Reis bekend gemaakt.

27 april

StOP-feest, georganiseerd door het samenwerkingsverband van studieverenigingen.

10 en 11 mei

Landelijk Congres der Bestuurskunde in Utrecht

17 mei

B.I.L.-diner

18 mei

Van Braam-lezing & Dies-feest

Prikbord

*** Indien je in het collegejaar 2006-2007 geen B.I.L.-lid meer wilt zijn, dien je je lidmaatschap **vóór 1 juli 2006** schriftelijk op te zeggen bij de B.I.L.:

B.I.L.

Wassenaarseweg 52

Postbus 9555

2300 RB Leiden

*** Vind je het leuk bestuurskundig gerelateerde stukken te schrijven? Wil je een gezellig jaar tegemoet gaan met vier enthousiaste commissieleden? Stuur dan je sollicitatiebrief naar de B.I.L. op bovengenoemd adres.

*** Vanaf heden kan de almanak 2004 - 2005 gratis worden afgehaald in SB-03, op vertoon van je ledenpas.

*** De B.I.L. is altijd op zoek naar goede samenvattingen. Als je nog een goed uittreksel hebt liggen, kun je die opsturen naar de B.I.L. Hier staat een kleine vergoeding tegenover.

Coördineren moet je leren

door Marcel Benard en Serge van Dam

Elke bestuurskundige kent wel termen als bureaupolitiek en verkokering. Prachtige voorbeelden van hoe arbeidsdeling ook negatieve effecten kan hebben. Om de effecten van verkokering te overkomen, wordt de nadruk gelegd op coördineren. Coördinatie bij de rijksoverheid is dan het aanbrengen van samenhang tussen verschillende departementen om departementsoverstijgende doelstellingen te bereiken.

Met enige regelmaat is de afgelopen decennia door gezaghebbende commissies en onderzoekers gezocht naar de mogelijkheden om de coördinatie bij de rijksoverheid te verbeteren. De vraag is steeds hoe coördinatie het meest efficiënt en effectief kan worden vormgegeven.

De modernisering van de overheid staat op dit moment hoog op de politiek-bestuurlijke agenda. Het huidige kabinet heeft zichzelf concrete ambities gesteld om verbeteringen te bereiken. De minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties heeft in zijn brief aan de Tweede Kamer van december 2003 aangegeven hoe de komende periode wordt gewerkt aan die 'Andere Overheid'. Een van de doelstellingen van het Programma Andere Overheid (PAO) is dat de overheid zichzelf beter organiseert. De coördinatie van beleidsvorming op departementaal niveau over rijksbrede thema's, is daarbij als één van de vraagstukken voor verbetering gedefinieerd. Het gaat daarbij vooral om het verhogen van de effectiviteit van de coördinatie en daarmee om de vermindering van de coördinatielast.

Beter coördineren

Lysias Advies deed voor het beraad van secretarissen-generaal een onderzoek naar coördinatie bij de rijksoverheid. Het resulteerde in het rapport "Beter coördineren". Opgave was om aan de hand van zes casusstudies van coördinatiestructuren te onderzoeken hoe coördinatie politiek en ambtelijk wordt ingevuld, georganiseerd en praktisch uitgevoerd. En om aanbevelingen te doen om te komen tot 'flexibilisering' van coördinatiestructuren.

Het onderzoek kende twee hoofdvragen:

- Hoe wordt de coördinatie van rijksbeleid politiek en ambtelijk ingevuld, georganiseerd en praktisch uitgevoerd?
- Welke mogelijkheden zijn er voor 'flexibilisering' van de coördinatiestructuren?

Met 'flexibilisering' wordt bedoeld op de mogelijkheden om de aanpak en organisatie van vraagstukken mee te veranderen met de context, behoeften en doelstellingen van die vraagstukken. Voor het onderzoek zijn cases geselecteerd waarvoor specifieke afdelingen, projectteams of directies zijn ingesteld. Dat zijn uiteenlopende cases geworden, zoals

Operatie Jong, het Grote Steden Beleid en de organisatie van het Europees Kampioenschap Voetbal in 2000.

Iedere organisatievorm leidt onvermijdelijk tot enige mate van coördinatiebehoefte. Iedere structuur leidt tot bundeling van expertises en belangen en tot een zekere oriëntatie op geografie en doelgroep. De keuze voor een bepaalde indeling leidt tot behoefte aan coördinatie op de niet-gekozen indeling. Voor de organisatie van de rijksoverheid geldt dat het sectorale beleid, ondergebracht in departementen,

de belangrijkste structuur is. Daarmee is het Rijk in staat om het grootste deel van haar opgaven op te pakken. Daar waar dat niet lukt, kan onder andere coördinatie worden ingezet als instrument om de tekortkomingen van de lijnorganisatie aan te vullen.

De rijksoverheid en haar kerndepartementen zijn te zien als een systeem om vele deelbelangen

en een grote variëteit van professionele disciplines tot evenwichtige afwegingen te laten komen.

Conclusies

Het onderzoek levert interessante inzichten op over coördinatie bij de rijksoverheid. De belangrijkste conclusies werk ik hieronder uit.

1. Er bestaan veel verschillen tussen coördinatiestructuren en er valt veel te leren vanuit de gegroeide praktijk.

De praktijkstudie leidt tot het inzicht dat er in essentie vier typen coördinatiestructuren zijn waarmee veel ervaring is opgedaan. Het gaat om structuren die zijn gericht op 1) prestaties, 2) belangenintegratie, 3) defragmentatie en 4) realisatie van brede maatschappelijke doelstellingen.

In recente structuren lijkt effectief te zijn geleerd van eerdere ervaringen. Een nog intensiever gebruik van leerervaring is mogelijk.

2. Coördinatiestructuren worden meer bestuurd en gemanaged vanuit inhoudelijk en politiek perspectief dan vanuit een gericht streven naar effectiviteit en efficiëntie.

De inhoudelijke opdracht is dominant bij het instellen en continueren van coördinatiestructuren. In het geval van een duidelijke urgentie en brede politiek-bestuurlijke belangstelling is de effectiviteit een belangrijk ijkpunt. Echter, veelal vindt de sturing en het management voornamelijk plaats vanuit een inhoudelijk perspectief en krijgen effectiviteit en efficiëntie mogelijk onvoldoende aandacht.

“Beleidsinhoudelijke kennis en ervaring en zicht op de doelgroepen zijn belangrijke eigenschappen voor bemensing van coördinatiestructuren.”

3. *De coördinatiestructuren voor brede maatschappelijke doelstellingen, die bijna over de volle breedte van de rijksoverheid effect moeten sorteren, werken met te algemene doelstellingen.*

Met name de coördinatiestructuren voor de realisatie van brede maatschappelijke doelstellingen werken met algemene doelstellingen die beperkt richting geven aan de coördinatie-inspanningen. Neveneffect van dit gegeven is dat er op bestuurlijk niveau slechts in beperkte mate sturende afspraken zijn die beleidsdirecties 'dwingen' samen te werken met de coördinerende directie.

4. *Grotere coördinatiestructuren hebben naast hun coördinatiefunctie een groeiende eigenstandige beleidsfunctie. Die beleidsfunctie tast de coördinatiekracht aan.*

De coördinatiestructuren voor defragmentatie en realisatie van brede maatschappelijke doelstellingen ontwikkelen in de loop van hun bestaan in toenemende mate zelfstandig beleid, ontwikkelen eigen instrumenten en subsidiëren eigen projecten. Deze beleidsfunctie is mogelijk nodig voor de rijksdienst, maar staat op gespannen voet met de opdracht om coördinatie aan te brengen in het functioneren van de vele beleidsdirecties van de kerndepartementen.

5. *Lang bestaande structuren worden niet systematisch aangepast aan de veranderende opgave. Wijzigingen komen ad hoc en schoksgewijs tot stand.*

Enkele van de onderzochte coördinatiestructuren bestaan zeer lang en zijn in hun bestaan enkele malen drastisch gewijzigd op de niveaus van opgave, besturing en organisatie. Deze wijzigingen werden ad hoc en schoksgewijs ingevoerd, vanuit de constatering dat de op die momenten bestaande structuren niet langer adequaat waren. Van een systematische periodieke aanpassing van de structuren aan de opgave is nog geen sprake.

6. *Het instellen van coördinatiestructuren heeft het risico in zich dat de hoofdstructuur de verantwoordelijkheid voor de coördinatieopgave ontloopt.*

Een Haagse gewoonte lijkt te zijn dat als er eenmaal een bestuurder, directeur en organisatie zijn ingesteld om coördinatie aan te brengen rond een bepaald thema, de andere bestuurders, directies en organisaties zich niet langer

verantwoordelijk voelen voor dat thema. Daarmee lijkt de paradox dat met een toename van coördinatievoorzieningen het coördinerend effect afneemt.

7. *Het belang van 'coördinatiecompetenties' is onderbelicht. In de praktijk van coördineren blijken de juiste vaardigheden en attitude het verschil te maken.*

Coördinatie vergt specifieke competenties van managers en medewerkers. Het belang van deze competenties is onderbelicht. Bij het personeelsbeleid en de organisatieontwikkeling van coördinatoren en gecoördineerden kan meer aandacht aan deze competenties worden besteed. Verzameling, ontwikkeling en verspreiding van kennis en inzicht rond coördinatiecompetenties vinden onvoldoende systematisch plaats. De rijksdienst kan daar in

---

“Er is nog een wereld te winnen als het gaat om coördinatie.”

---

de breedte een rol in vervullen.

Leren coördineren

Duidelijk is dat coördineren geen gemakkelijke opgave is. Je kunt het ook niet zomaar doen. Beleidsinhoudelijke kennis en ervaring en zicht op de doelgroepen zijn belangrijke eigenschappen voor bemensing van coördinatiestructuren.

Het is relevant om meer aandacht te schenken aan de coördinatiecompetenties en attitude van management en medewerkers van coördinatiestructuren. Het gaat dan om een fundamenteel inzicht in de werking van interdepartementale besluitvorming, kennis van de financieel-economische aspecten van rijksbesluitvorming, logistieke en administratieve organisatie, resultaatgerichtheid en inlevingsvermogen in politiek-bestuurlijke processen. Het helpt bovendien als de coördinatoren grondige kennis hebben van de beleidsterreinen waarop moet worden geïntervenieerd. De Algemene Bestuursdienst kan hier verdere uitwerking aan geven. Bestuurlijke en ambtelijke praktijkdeskundigen die door succes, schade en schande wijs zijn geworden, zijn ruim voorhanden om als 'docent' op te treden.

Er is nog een wereld te winnen als het gaat om coördinatie. Een van de belangrijkste aangrijpingspunten daarbij is de persoon van de coördinator. Er ligt een uitdagende agenda voor wetenschappers, adviseurs en publieke managers om de kennis over coördinatiecompetenties verder te verdiepen en toe te passen in de praktijk. Want: coördineren, dat moet je leren!

Marcel Benard MSc en drs. Serge van Dam MMC zijn

De evaluatie van bestuurskunde:

De B.E.L. stelt zich voor!

door Marije van Mannekes

In de rubriek 'Even kennismaken met' krijgen belangrijke personen en commissies die te maken hebben met de opleiding bestuurskunde de kans zichzelf voor te stellen. In het vorige nummer was dat de Opleidingscommissie (OLC). Dit nummer is dat de B.E.L., de commissie die zich bezig houdt met de evaluatie van het onderwijs.

De Bestuurskundige Evaluatiecommissie Leiden (B.E.L.) heeft een mooie taak. Namelijk het verzamelen van kwalitatieve informatie met betrekking tot de vakken van de opleiding bestuurskunde bij zowel studenten als docenten. Er worden daartoe a-selecte panels van rond de zes studenten gevormd, die met elkaar in discussie gaan over zaken als de kwaliteit van de hoor- en werkcolleges, de zwaarte van het tentamen en het nut van de opdrachten van een bepaald vak. Wij als B.E.L. schrijven hiervan vervolgens, in combinatie met de informatie uit de afgenomen ICLON-enquêtes, een verslag wat naar de betreffende docent wordt gestuurd. De docent stuurt ons als reactie hierop zijn/haar visie terug. Een samenvatting van het verslag en de reactie van de docent worden vervolgens opgenomen in de B.E.L.-gids, die elk jaar uitkomt. Wij doen dit voor alle vakken van de bacheloropleiding bestuurskunde en voor de verplichte vakken van de verschillende master-opleidingen. Dit jaar besteden wij in de paneldiscussies ook aandacht aan hoe studenten de overgang van het trimester- naar het semestersysteem ervaren.

Nadat de B.E.L.-gids is verschenen hopen wij dat studenten en docenten oprecht geïnteresseerd zijn in de inhoud, dat het studenten aan het denken zet wat zij nu eigenlijk zelf vinden van de opleiding en de beoordeling hiervan en dat de docenten de kritiek en suggesties van studenten gebruiken om de vakken op de gewenste manier te verbeteren.

Het werken in de B.E.L. is leuk en nuttig. De paneldiscussies kunnen soms erg gezellig zijn (met thee/koffie en koekjes!). Wij als commissie doen hierbij ons uiterste best objectief en neutraal te blijven. Daarnaast vinden wij het een goede zaak om onderwijs te blijven evalueren ter verbetering van specifieke vakken of van de gehele opleiding bestuurskunde. Al in de eerste commissievergaderingen werd duidelijk dat iedereen een eigen visie had over hoe we de commissie, de paneldiscussies en de B.E.L.-

gids vorm zouden moeten geven. Dit heeft meerdere malen geleid tot nuttige brainstorms en discussies. Steeds weer komt de vraag naar voren hoe we meer aandacht kunnen trekken voor de B.E.L. en haar activiteiten bij zowel studenten als docenten. Het kost ons vooralsnog veel moeite om eerstejaars studenten te enthousiasmeren om deel te nemen aan de paneldiscussies en om docenten aan te sporen tijdig een reactie te geven op de B.E.L.-verslagen.

Wij als B.E.L., Roos, Iy-Ling, Sandra, Nelly, Roeland en Marije, doen hard ons best om dit jaar een B.E.L.-gids tot stand te brengen die vooral representatief en informatief is, maar daarnaast een kritisch licht werpt op de inhoud van vakken en de manier waarop deze worden gedoceerd. Dit kunnen wij natuurlijk niet zonder de medewerking van bestuurskundestudenten en -docenten. De B.E.L. rekent dan ook op jullie!

Met vriendelijke groet,

Namens de B.E.L.-commissie 2005-2006,

Bestuurskundig onderwijs in de praktijk:

Verslag Onderwijs Evaluatiecongres 2006

door Jetse Siebenga

Woensdag 15 februari werd er in Plexus gediscussieerd als nooit tevoren. Het zogenoemde onderwijs evaluatie congres was een initiatief van het dagelijks bestuur en diende ertoe een ondersteuning te vormen bij het bepalen van het toekomstbeleid van de opleiding.

Om een startpunt voor discussie te creëren en de agenda voor het congres te bepalen is er een enquête onder de bachelorstudenten gehouden. Deze enquête is door 93 van de ongeveer 260 bachelorstudenten, na veelvuldig en uitvoerig voorgelicht te zijn over het belang van deelname, ingevuld. Elk studiejaar is onder deze 93 studenten bijna gelijkmatig vertegenwoordigd. Op het congres waren naar schatting 30 studenten aanwezig, een stuk of tien docenten en een aantal aio's. Het congres begon, uiteraard met koffie en thee, om half twee in Plexus en werd geopend door Mark Rutgers die iedereen van harte welkom heette en de hoop op een goede bijeenkomst in het belang van de toekomst van bestuurskunde uitsprak.

De enquête

Allereerst werden de resultaten van de enquête gepresenteerd. De mijns inziens belangrijkste en meest besproken resultaten zijn:

- 50% van de studenten zag zichzelf als meer dan gemiddeld gemotiveerd en 34% van de studenten zag zichzelf als zeer gemotiveerd
- Bijna 75% van de studenten gaf aan de aandacht voor mondelinge presentaties weinig tot te weinig te vinden
- De aandacht die aan onderzoekspraktijk besteed werd vond 40% weinig terwijl men het wel belangrijk vond
- De flexibiliteit die het rooster biedt vindt 50% ondergemiddeld
- Het aantal uren op de faculteit vindt 50% klein (ondergemiddeld) en 20% te klein
- Als men mocht kiezen uit 'meer tijd voor stage' of 'meer werkcolleges (intensiever onderwijs)' of 'meer hoorcolleges' zou 39,7% meer tijd voor stage willen, 44% meer werkgroepen en 15% meer hoorcolleges.

Gerard Breeman besloot zijn presentatie van de enquête door te zeggen dat de enquêteresultaten moeilijk te interpreteren zijn en groepsdiscussie noodzakelijk is. Gaandeweg vormden zich onder luid gejuich vier groepen met elk een aantal studenten, aio's en docenten. Van elke groepsbespreking werd een verslag gemaakt en een presentatie verwacht aan het einde van de middag waarna de discussie plenair voortgang zou hebben. De middag vormde in alle opzichten een uitstekende gelegenheid tot het beoefenen van mondelinge vaardigheden, discussievaardigheden en ook niet onbelangrijk luistervaardigheden.

“Het lopen van stage, volgen van vakken in het buitenland en/of keuzevakken wordt bemoeilijkt doordat de flexibiliteit van her rooster niet groot genoeg wordt gevonden.”

De discussie

Het enthousiasme over het bestaan van werkgroepen was onder de aanwezigen groot en vormde in veel groepen dan ook onderwerp van gesprek. Dat begint natuurlijk bij de vraag: Wat is een werkgroep en waar dient die toe? Zo werden in een groepje twee soorten werkgroepen onderscheiden: Ten eerste die ter verduidelijking van en oefening met de stof, zoals bij economie en ten tweede die ter discussie over en verdieping van de stof. Een tweede besproken onderwerp komt voort uit het besef dat werkgroepen het leukst en meest leerzaam zijn als ze goed zijn voorbereid en er echt een inhoudelijke discussie of bespreking kan plaatsvinden. Zo werd voorgesteld aanwezigen bij facultatieve werkgroepen te belonen met bonuspunten, de mate van deelname of activiteit tijdens werkgroepen te beoordelen of werkgroepen minder vaak maar dan langer (4 uur) aan te bieden. Verdere discussies gingen over de vorm van de werkgroepen

Mondelinge vaardigheden

Zoals al uit de enquête bleek vinden we over het algemeen het oefenen van mondelinge vaardigheden erg belangrijk en vinden we tevens dat er te weinig aandacht besteed wordt aan presenteren gedurende de opleiding. Het kunnen presenteren is later erg belangrijk en presentaties tijdens werkgroepen kunnen de interactiviteit tijdens een werkgroep bevorderen. Daarnaast is het moment van feedback op een mondelinge presentatie eveneens geschikt om commentaar op een eventueel paper mondeling toe te lichten.

Groepsopdrachten

Het grote voordeel van groepsopdrachten is natuurlijk dat je anderen voor je kunt laten werken. Dit werd door velen bepleit zij het in andere bewoording: free rider-gedrag doet het inhoudelijke niveau van de opdracht dalen, zorgt voor moeilijkheden bij de beoordeling van de geleverde prestaties en verlaagt de autonomie van de individueel ingestelde student. Als oplossing werd regelmatig contact met de docent bepleit. Het bespreken van hoe het gaat in

de groep en het frequent rapporteren van de voortgang kan een groepsopdracht tot asucces maken. Eveneens kan een groepsopdracht juist motiverend en verdiepend zijn doordat je gedwongen wordt met anderen over de stof te praten en bezig te zijn.

Roosterflexibiliteit

Het lopen van stage, volgen van vakken in het buitenland en/of keuzevakken wordt bemoeilijkt doordat de flexibiliteit van het rooster niet groot genoeg wordt gevonden. Mijs inziens toont de invloed van het huidige overheidsbeleid ten aanzien van het snel afleveren van studenten. Het is vervelend als je een half jaar vertraging in je studie oploopt omdat je dergelijke activiteiten onderneemt. In de tijd dat je tien jaar over je studie mocht 'doen' vormde dit geen probleem. Tegenwoordig vinden we dat

wel een probleem en zodoende kwam in diverse groepen het voorstel naar voren een semester vrij te roosteren om flexibiliteit te creëren. Dit voorstel werd met instemming verwelkomd en naar verluid tracht het opleidingsbestuur voor volgend jaar een rooster te ontwikkelen waarin het eerste semester van het derde jaar vrij is gesteld. Het moment waarop er keuzes gemaakt moeten worden is vroeg in de studie; als je in het eerste semester van het derde jaar naar het buitenland wil moet je in december van je tweede jaar al het een en ander geregeld hebben. Een voorlichtingsbijeenkomst aan het eind van elk jaar of aan het begin van elk nieuw jaar voor alle studenten uit dat jaar zou behulpzaam kunnen zijn bij het op tijd aankomen van alle belangrijke gebeurtenissen

als werkgroep wordt door studenten die verder weg wonen gewaardeerd. Het kan prikkelend werken maar over het algemeen vindt men 'live' discussiëren leuker.

Tot besluit

Het was een geweldige middag en uit de enorme uitloop bleek wel dat het laatste woord nog niet gesproken was. Er werd nog lustig nageborreld in Plexus en de discussie zette zich voort. Dimitrova besloot de middag met de opmerking dat de wensen en ideeën van ons allen zeer waardevol worden bevonden en dat waar mogelijk de ideeën gestalte zullen krijgen in de toekomst. Ze was zichtbaar tevreden met het enthousiasme en de betrokkenheid die uit de middag bleek en sprak de hoop uit dat dit enthousiasme versterkt en alom gezien en geprezen zou zijn.

Toch het laatste woord...

Overdracht van leraar op leerling is een in de geschiedenis voortdurend besproken onderwerp. Om iets te leren is ervaring onontbeerlijk. Het voor het eerst denken van een bepaalde gedachte of voor het eerst denken volgens een bepaalde methode is zo'n ervaring. Een leraar kan die ervaring dan aanleveren wanneer de leerling is als dorre woestijn in al zijn onwetendheid en onkunde en de docent is als een fontein van helderheid en klaterende liefde voor het vak. Wanneer de leerling denkt niets te missen zal of wanneer hij zijn leraar niet acht als degene die hem iets wezenlijks te bieden heeft zal hij niets leren. Wanneer de leraar de leerling beschouwd als onvermogen om te leren of zichzelf beschouwd als onvermogen om aan te leren zal er eveneens niets geleerd worden. Zo snijdt het mes aan twee kanten en heeft een ieder de verantwoordelijkheid voor zijn eigen houding. Lang leve de wetenschap en de toekomst van bestuurskunde?!

Jetse Siebenga studeert bestuurskunde in Leiden en is als student-

---

“Lang leve de wetenschap en de toekomst van bestuurskunde?!”

---

in dat jaar.

Overige zaken

Kennisname van de praktijk door middel van gastcolleges vormt een welkome afwisseling en wordt ook gewaardeerd mits er een verband tussen besproken theorie en die praktijk aanwezig is. Tevens is in een enkele groep nog het effect van het blokkensysteem besproken: dezelfde stof in minder tijd. Tevens zijn hierdoor de responsiecolleges vervallen. Zodoende is de opleiding zwaarder geworden en is er minder tijd om de stof te overdenken en toe te passen. Verder is er nog gesproken over didactiek. Lesgeven is een kunst die in meer en mindere mate beheerst kan worden. Een goede ondersteuning hierin ontbreekt volgens enkele aio's en is zeer gewenst.

Het leren via een computer of het houden van een chatsessie

EINSTEIN

TERRAS-EETCAFÉ-BAR

Nieuwe Rijn 19
2312 JC Leiden
tel. 071-5135370

Een Europese stage in Washington D.C.

door Diana Goederaad

Van september 2005 tot februari 2006 heb ik stage gelopen bij het Press and Public Diplomacy section van de delegatie van de Europese Commissie in Washington D.C. Deze delegatie symboliseert de Amerikaanse steun voor Europese integratie. De delegatie begon in 1952 als informatiebureau. In 1971 kreeg de delegatie volledige diplomatieke privileges en immunititeit. Het hoofd van de delegatie kreeg in 1990 volledige ambassadeursstatus. Nu functioneert de delegatie als een ambassade en vertegenwoordigt zij de Europese Commissie in al haar handelingen met de Amerikaanse overheid. Daarnaast rapporteert zij aan het hoofdkantoor in Brussel over ontwikkelingen in de VS en handelt als een liaison met andere internationale instituties in Washington D.C.

Sinds 2004 staat aan het hoofd van de delegatie ambassadeur John Bruton, voormalig premier van Ierland.

Van september 2005 tot februari 2006 heb ik stage gelopen bij het Press and Public Diplomacy section van de delegatie van de Europese Commissie in Washington D.C. Deze delegatie symboliseert de Amerikaanse steun voor Europese integratie.

De delegatie begon in 1952 als informatiebureau. In 1971 kreeg de delegatie volledige diplomatieke privileges en immunititeit. Het hoofd van de delegatie kreeg in 1990 volledige ambassadeursstatus. Nu functioneert de delegatie als een ambassade en vertegenwoordigt zij de Europese Commissie in al haar handelingen met de Amerikaanse overheid. Daarnaast rapporteert zij aan het hoofdkantoor in Brussel over ontwikkelingen in de VS en handelt als een liaison met andere internationale instituties in Washington D.C.

Sinds 2004 staat aan het hoofd van de delegatie ambassadeur John Bruton, voormalig premier van Ierland.

Diana tijdens een presentatie op de delegatie

Tijdens mijn stage bij het onderdeel publieksvoorlichting van de Press and Public Diplomacy section was mijn taak voornamelijk het beantwoorden van vragen van het Amerikaanse publiek. De vragen komen binnen per telefoon en per email. De vragenstellers zijn burgers, scholieren, studenten, ambassades en professionals van Amerikaanse overheden en bedrijfsleven. De vragen die

Stagiairs September met Ambassadeur Bruton

binnenkomen variëren van simpel tot gedetailleerd. Alle vragen worden beantwoord door te verwijzen naar officiële documenten van de Europese Unie. Bijvoorbeeld: Wat zijn de officiële talen van de Europese Unie? Het antwoord op

deze vraag kunt u vinden op de volgende website <http://europa.eu.int/languages/en/home>. Daar kunt u lezen dat de Europese Unie 20 officiële talen kent. *“The European Union has 25 Member States and 20 official languages. Each Member State, when it joins the Union, stipulates which language or languages it wants to have declared official languages of the EU”*

Veel vragen zijn niet zo eenvoudig als hierboven omschreven, ze zijn meer gedetailleerd en gaan over EU-procedures. Zo zijn er vragen die betrekking hebben op handel, of een product in de EU is toegestaan en aan welke regels het precies moet voldoen. Ook kreeg ik vragen over een e-mail die was rondgestuurd. In de e-mail werden mensen meegedeeld dat zij een training/baan konden krijgen bij de Europese Unie zodra zij geld zouden overmaken. Natuurlijk is dit fraude en

de Europese Unie vraagt nooit om geld over te maken. Na deze vraag heeft de delegatie het volgende op haar website gezet:

“We have learned recently of individuals being told by email that they had been accepted for training & a post within the EU and that they should send money for the training – part of which would be refunded once they took up the offered post. This, of course, is not the way in which posts are filled in the EU. Anyone receiving such an “offer” is advised to treat it as computer spam. Our only bona fide website advertising employment is the European Personnel Selection Office. EU security & US law enforcement authorities have been informed”

Door de verschillende soorten vragen en het lezen van vele dossiers krijg je een goed overzicht van wat de dagelijkse bezigheden van de Europese Commissie zijn.

Het werk van een stagiair binnen de delegatie wordt gewaardeerd en er is ruimte om veel te leren binnen de delegatie. Zo heb ik naast het beantwoorden van vragen

collega's mogen helpen bij het onderwerp voor EUfocus. De EUfocus is een blad dat wordt samengesteld door de delegatie en wordt gemaakt voor Amerikanen om hen te informeren wat er in Europa gebeurt. Ik heb meegeholpen aan het samenstellen van EUfocus: *the European Union & Human Rights- A global commitment*.¹

Daarnaast word je soms verzocht om naar bijeenkomsten te gaan en daar een verslag over te maken. Een van de bijeenkomsten was een hearing van de US Senate Committee on Foreign Relations. Tijdens deze hearing werd Condoleezza Rice ondervraagd door alle senatoren over de oorlog in Irak. Zo ook door senator John Kerry (Senator Massachusetts). En daar zit je als Leidse studente bij en maak je aantekeningen.

Naast werken is Washington D.C. een stad waar je je uitstekend kunt vermaken. Het is een internationale en multiculturele stad en iedereen is bezig met politiek. De stad kent genoeg stagairs en de stagiairs van de delegatie hielden een e-maillijst bij. Zo leerde ik stagairs kennen van andere ambassades, non-profit organisaties en van de US Senate. Tijdens mijn stage waren er wekelijks borrels/feesten. Daarnaast maakten we uitstapjes naar Baltimore, New York City, maar ook in de stad is er genoeg te zien. De stad heeft meer memorials en monumenten dan Nederland bij elkaar en er zijn ook veel musea en tentoonstellingen die bijna allemaal gratis zijn. Dat komt goed van pas bij een

onbetaalde stage. Verder vind je er genoeg barretjes en cafés, die allemaal wel happy hour specials hebben. Bier en chicken wings voor twee dollar of cocktails voor vier dollar. Kortom, ik heb het erg naar mijn zin gehad. Ik kan iedere student die een stage plaats in het buitenland zoekt de European Commission Delegation to the US en Washington D.C. van harte aanraden².

Diana Goederaad is student Bestuurskunde en voormalig Commissaris Buitenland van het B.I.L.-bestuur (2002-2003)

Noten

¹<http://www.eurunion.org/news/eunewsletters/eunewslettersindex.htm>

(advertentie)

De Vereniging voor Bestuurskunde...

... brug tussen theorie en praktijk

Bezoek: www.bestuurskunde.nl

Committee Decision-Making in the European Union

Between Legitimacy and Efficiency

by Frank Häge

When picturing policy-making in the European Union (EU), we usually think of national ministers and commissioners bargaining over a proposal in the Council building in Brussels or Members of the European Parliament (EP) debating and voting in the plenary of the EP in Strasbourg. And indeed, these phenomena are essential parts of the EU policy-making process. However, a reduction of the process to these features risks missing other important characteristics. In particular, a focus on the voting and bargaining behavior of high-level players like Members of the EP, Commissioners, and Ministers in the Council overlooks the potential influence of the bodies in charge of most 'day-to-day' legislative work in the EU, namely committees. EU committees come in all sorts and shapes and play vital roles in all stages of the policy cycle. So-called 'comitology' committees assist the Commission in implementing EU policy and expert groups advise it in formulating legislative proposals. These legislative proposals are subsequently discussed and amended by the EP's standing committees and by the working parties in the Council. The influential roles of these committees pose important questions about the legitimacy and efficiency of EU policy-making.

In the case where the Commission adopts acts that implement legislation passed earlier by the Council and the EP, it is assisted by so-called 'comitology' committees. These committees are established by the Council and have the dual task of both advising and controlling the Commission in its implementing duties. They are made up of officials from national administrations and their powers and working procedures are formally regulated in secondary legislation. There are about 250 of them and, depending on the formal procedure prescribed, their prerogatives range from the obligation of being consulted by the Commission to a formal veto right. If a committee makes use of its veto right, the implementing measure is referred to the Council which has then the final say on the act in question. The EP only has to

be informed about the way the implementing measure is handled by the committee. When the committee does not veto a Commission measure, it is not discussed by either of the two legislative institutions.

According to one interpretation, comitology committees are simply watchdogs of the Council. They make sure that the Commission does not overstep the degree of discretion granted to it by the Council and the EP to implement legislation. However, a reason for concern is the lack of representation of the EP in these committees, particularly in cases where the EP acted as a co-legislator in adopting the original legislation on which the implementing measure is based. Indeed, the EP frequently voices discontent over this arrangement. However, another interpretation asserts

that these committees foster deliberative processes.

Composed mainly of officials with considerable knowledge and expertise in their policy area, an expert culture in which the justification of knowledge claims is more important than material resources and formal voting rights of member states is supposed to emerge. As a result, arguing is seen as the main mode of interaction in these committees and not voting or bargaining.

Furthermore, such an interaction mode is usually associated with more favorable policy outcomes for the group as a whole: collectively best solutions rather than lowest-common-denominator results are supposed to be the

Even presidents and prime ministers can't be experts in

consequences of arguing.

The second type of committee assists the Commission in formulating proposals for legislation to be adopted by the Council and the EP. This type consists of a large variety of expert groups and advisory committees. Precise statistics are not available, but current estimates denote the number of these groups to be about 1350. They are usually made up of interest group representatives, officials from the member states' ministries and agencies or both types of actors. Consultation of these groups is not obligatory for the Commission and it establishes and abolishes them at

will. In fact, the practice of consulting these committees varies widely across different Directorate Generals of the Commission. Thus, in formal terms, advisory committees have no constitutionally guaranteed right to be heard. However, it is often argued that the Commission and these groups exist in a symbiotic relationship. The Commission relies on the expertise and information provided by the interest groups and national ministries in order to improve the quality of its proposal. The latter, in turn, can influence the shape of the proposal in their favor before it even enters the formal decision-making process. In addition, the advisory groups composed of representatives of the member states act as 'early warning units', through which the Commission receives signals about whether certain provisions are acceptable to member states. In terms of efficiency, such an arrangement can

greatly enhance the speed of subsequent deliberations in the Council, where often the same officials negotiate over the proposal.

After the Commission has transmitted a proposal to the Council and the EP, the bulk of negotiations and discussions take place in committees as well. The EP currently has 20 standing committees, each with authority over a specific policy field. A standing committee is basically made up of a subset of legislators specialized in the policy area in question. The rationale here is obvious. Legislators cannot be experts in everything, so a division of labor is called for. While the composition of the standing committees might not be

completely representative of the EP as a whole, the members of these committees are elected representatives and the EP has mechanisms in place to assure an allocation of committee seats that is more or less proportional to the size of its party groups. Furthermore, although the committee proposes the text for a decision by the EP, the parliament has the right to amend the text in any way it sees fit and indeed makes use of this right quite frequently in practice. In this respect, the

EP's standing committees warrant only relatively minor concerns about the legitimacy of EU policy-making.

At the same time as the standing groups of the EP discuss a Commission proposal, the dossier is also dealt with by committees in the Council. Officially, there are about 140 working groups, made up of bureaucrats from

national ministries and agencies. They are either posted with permanent representations in Brussels or flown in for meetings from the capitals. The work of these groups is coordinated and overseen by a number of senior committees. Most prominent among them is the committee of permanent representatives, which is also responsible for preparing the agendas of the meetings of ministers. As its name indicates,

it is composed of the permanent representatives of the member states to the EU and their deputies. Due to its central position in the Council structure, it plays a key role in coordinating the day-to-day work of the institution.

On the one hand, the division of labour in the Council assures that the institution can cope with the legislative workload. Ministers have only a limited number of Council meetings per year in which they can only deal with a

restricted number of proposals. Thus, the system of working groups assures a smooth and efficient 'functioning' of the Council in that the groups resolve most issues within a proposal before it reaches the level of ministers. Indeed, a considerable proportion of dossiers is 'de facto' decided in working parties without any direct involvement of ministers. More important, about half of all EU legislation is not discussed on the ministerial level at all. Again, while such an arrangement keeps the Council machinery running, it raises concerns about the legitimacy of its decisions. Of course, bureaucrats are responsible to their ministers and ministers are responsible to the national legislature, whose

---

“Legislators cannot be experts in everything.”

Prime Minister Jean Claude Jünker speaks in the European Parlement during the EU-presidency of Luxembourg.

members are in turn responsible to the voter. But this chain of accountability is rather long. In addition, it is questionable in how far ministers are willing and able to control their bureaucrats. If a proposal does not relate to the ministers' policy priorities or it has no impact on the welfare of their constituency, they might simply have no interest in it. And even if they have the incentives to oversee the work of their inferiors, they may simply lack the resources in terms of time or expertise to do so.

Practitioners often argue that there is no need for concern because the working groups deal only with 'technical' issues, while any really 'political' questions are dealt with by ministers. However, it is usually hard to classify issues as being inherently technical or political. What seems to be a rather technical question is often cause for long, protracted negotiations among ministers. It is more plausible that political conflict between member states determines what is regarded to be a 'political' issue and what not. And political conflict in turn is likely to be a product of divergent member state interests and the importance attached to these positions. The linkage between intensely held interests and the degree of bureaucratic discretion points to the important question of how the 'national' interest is generated in the domestic arena of member states. It could be the case that strongly organized interest groups with institutionalized links to government institutions and political parties are more effective in ascertaining that their concerns are properly heard in Brussels than less well organized interests or even the public at large.

In sum, there seems to be a general trade-off between efficiency and legitimacy concerning the reliance on committees of bureaucrats in EU legislative decision-making. Given current institutional structures, this trade-off seems also unavoidable. While this situation is acknowledged by most observers of the EU, opinions diverge on just how big this trade-off is and therefore whether or not it constitutes a real problem. Research on what role committees of national officials play in EU policy-making, i.e. what kind of issues they resolve, how they influence decisions made by other actors, and how their behaviour is linked to the intentions of their political superiors in the government at home, should greatly enhance our understanding about how policies are made in Brussels. Only such an understanding can form the basis for evaluating the normative question about the existence and the extent of an efficiency/legitimacy trade-off resulting from the reliance on committees in EU legislative

Bestuurskundige Berichten

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Postbus 9555, 2300 RB Leiden

Tel. 071-5273696

Fax. 071-5273979

E-Mail: bil@billboard.nl

www.billboard.nl

Eindredacteur: Frank van der Plas

Hoofdredacteur: Marieke Vennevertloo

Redactie: Tom Dijkhuizen, Ruben Libgott.

Gastschrijvers: Frank Häge, Wim van Noort, Jetse Siebenga, Diana Goederaad, Marije van Mannekes, Wieke Pot, Robin Haijkens, Leander West.

Redactieraad: Dr. F.M. van der Meer

Prof. dr. M.R. Rutgers

ISSN 0920-5772

Copyright 2006 B.I.L.

Kopij voor de redactie Via e-mail: bil@billboard.nl of op diskette, in Word-formaat zonder opmaak en illustraties als apart bestand.

Advertenties Wieke Pot, 071-5273696

Oplage 650 exemplaren

Abonnement Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van de ABN-Amro Leiden o.v.v. B.I.L. rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteurs op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt het recht voor stukken in te korten, te veranderen dan wel niet te plaatsen.

Druk:

Drukkerij Jansen B.V.

Breestraat 8

2311CR Leiden